

اطهار نظر مجمع مشورتی حقوقی

در خصوص:

- لایحه موافقتنامه تحدید حدود مرز دریایی عمان بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت سلطنت عمان
- لایحه الحاق یک تبصره به قانون اصلاح ماده (۱۲) قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان
- طرح ممنوعیت تبلیغات و معرفی محصولات و خدمات غیرمجاز و آسیب‌رسان به سلامت در رسانه‌های ارتباط جمعی داخلی و بین‌المللی و فضاهای مجازی
- لایحه کاهش ساعات کار بانوان شاغل دارای شرایط خاص
- لایحه تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی
- طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد
- لایحه تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی

کد گزارش: ۹۵۰۳۰۱۸

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۰۳/۱۰

شناسنامه گزارش

موضوع: اظهار نظر مجمع مشورتی حقوقی در خصوص

- لایحه موافقتنامه تحدید حدود مرز دریایی عمان بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت سلطنت عمان
- لایحه الحاق یک تبصره به قانون اصلاح ماده (۱۲) قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان
- طرح ممنوعیت تبلیغات و معرفی محصولات و خدمات غیرمجاز و آسیب‌رسان به سلامت در رسانه‌های ارتباط جمعی داخلی و بین‌المللی و فضاهاى مجازی
- لایحه کاهش ساعات کار بانوان شاغل دارای شرایط خاص
- لایحه تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی
- طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد
- لایحه تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی

تهیه کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۵۰۳۰۱۸

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۵/۰۳/۱۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لایحه موافقتنامه تحدید حدود مرز دریایی عمان بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت سلطنت عمان

مقدمه

«لایحه موافقتنامه تحدید حدود مرز دریایی عمان بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت سلطنت عمان» که در تاریخ ۱۳۹۴/۷/۷ اعلام وصول گردیده بود با الحاق یک تبصره به ماده واحده آن، در تاریخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۲ به تصویب صحن علنی مجلس شورای اسلامی رسید. لکن شورای نگهبان ابهاماتی را نسبت به این مصوبه وارد نمود و اظهارنظر خود را منوط به رفع این ابهامات دانست.

شرح و بررسی

شورای نگهبان در اظهارنظر درباره مصوبه فوق، ابهام خود را ناظر به این مسئله دانسته است که آیا نقشه ضمیمه این موافقتنامه که خط مرز دریایی تعیین شده در ماده (۱) در آن نمایش داده شده است به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است یا خیر؟ و متعاقب این ابهام، اظهارنظر نسبت به این مصوبه را به دلیل عدم ارسال این نقشه به همراه مصوبه به این شورا میسور ندانسته است. حال مجلس به منظور امکان اظهارنظر شورای نگهبان اقدام به ارسال نقشه ضمیمه موافقتنامه نموده است و در نامه رئیس مجلس به این نکته تصریح شده است که نقشه مزبور به شماره ۱۵۷۳ در تاریخ ۱۳۹۴/۷/۲۵ چاپ و به استحضار نمایندگان رسیده است.

در این خصوص باید گفت که تاریخ و شماره چاپ مذکور در نامه رئیس مجلس ناظر به تاریخ و شماره چاپ لایحه دولت بوده که بین نمایندگان توزیع شده است و نه زمان تصویب مصوبه حاضر که مربوط به تاریخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۲ است. لذا در صورتی که ابهام شورای نگهبان در خصوص استحضار مجلس به این نقشه، ناظر به زمان تصویب این موافقتنامه در مجلس بوده است، نامه رئیس مجلس به همراه نقشه ضمیمه رافع ابهام شورای نگهبان نیست. چراکه تاریخ مذکور مربوط به تاریخ چاپ لایحه دولت و توزیع بین نمایندگان است و نه زمان تصویب آن در صحن علنی مجلس.

لازم به ذکر است که پیش‌تر نیز مصوبه‌ای نظیر مصوبه حاضر تحت عنوان «لایحه موافقتنامه تحدید حدود مرز دریایی بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری اسلامی پاکستان» در تاریخ ۱۳۷۷/۲/۲۷ به تصویب مجلس شورای اسلامی و تأیید شورای نگهبان رسیده است. در موافقتنامه مزبور نیز نقاط و طول و عرض جغرافیای حدود مرزی در ماده (۱) مشخص شده و در ماده (۲) نیز به ترسیم این نقاط در نقشه ضمیمه اشاره نموده است.

لایحه الحاق یک تبصره به قانون اصلاح ماده (۱۲) قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان

مقدمه

«لایحه الحاق یک تبصره به قانون اصلاح ماده (۱۲) قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان» که در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۰ اعلام وصول گردیده بود، در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۵/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

شرح و بررسی

«قانون حمایت حقوق مولفان و مصنفان و هنرمندان» در تاریخ ۱۳۴۸/۱۰/۱۱ به تصویب مجلس شورای ملی وقت رسیده است. ماده (۱۲) این قانون در تاریخ ۱۳۸۹/۵/۳۱ به موجب «قانون اصلاح ماده (۱۲) قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان» مصوب ۱۳۴۸ اصلاح گردید. به موجب اصلاحیه مزبور «مدت استفاده از حقوق مادی پدیدآورنده موضوع این قانون که به موجب وصایت یا وراثت منتقل می شود از تاریخ مرگ پدیدآورنده پنجاه سال است و اگر وارثی وجود نداشته باشد یا بر اثر وصایت به کسی منتقل نشده باشد برای همان مدت به منظور استفاده عمومی در اختیار حاکم اسلامی (ولی فقیه) قرار می گیرد.»

براساس تبصره این ماده نیز «مدت حمایت اثر مشترک موضوع ماده (۶) این قانون پنجاه سال بعد از فوت آخرین پدیدآورنده خواهد بود.»

توضیح آنکه تا پیش از اصلاح مزبور مدت استفاده از حقوق مادی پدیدآورنده که به موجب وصایت یا وراثت منتقل می شد از تاریخ مرگ

پدیدآورنده سی سال بود و اگر وارثی و یا وصایتی وجود نداشت برای همین مدت در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد قرار می‌گرفت، که این موارد در اصلاحیه مذکور اصلاح گردید. اما افزایش مدت حمایت از سی سال به پنجاه سال منجر به این مسئله شد که آیا صاحبان حقوق مادی آثاری که پیش از اصلاح ماده (۱۲) در سال ۱۳۸۹ به دلیل اتمام سی سال، از شمول حمایت‌های مادی این قانون خارج شده بودند ولیکن هنوز به پنجاه سال نرسیده بودند از اصلاحیه مزبور بهره‌مند می‌گردند یا خیر. به‌منظور حل این مسئله با توجه به اصل عطف به‌ماسبق نشدن قانون، تبصره الحاقی حاضر ارائه گردید.

اما مسئله‌ای که درخصوص تبصره الحاقی حاضر وجود دارد این است که در مدت زمان بین تصویب اصلاحیه ماده (۱۲) در سال ۱۳۸۹ تا مصوبه حاضر، آثاری (موضوع قانون حمایت از حقوق مؤلفین و مصنفین)، براساس ماده (۱۲) سابق با انقضاء سی سال، توسط عموم مورد استفاده و بهره‌برداری قرار گرفته‌اند، حال با توجه به اینکه مصوبه حاضر مقررات ماده (۱۲) اصلاحی را ناظر به آثار متعلق به زمان قبل از اصلاح نیز دانسته است، آیا منافع بهره‌برداری شده مزبور با توجه به مصوبه حاضر به ورثه و یا وصی منتقل و یا مسترد می‌شود یا خیر؟

به نظر می‌رسد ذیل تبصره الحاقی که مقرر داشته «حقوق مادی آثاری که قبل از لازم‌الاجرا شدن قانون اصلاح ماده (۱۲) قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان منتقل شده است از شمول این قانون خارج است.» در مقام حل این مسئله بوده است لکن، عبارت مذکور نمی‌تواند مفید معنی مزبور باشد و مشخص نیست خروج حقوق مادی مذکور در این عبارت از شمول قانون، به معنای عدم قابلیت استرداد این حقوق است و یا از بین رفتن اصل این حقوق.

طرح ممنوعیت تبلیغات و معرفی محصولات و خدمات غیرمجاز و آسیب‌رسان به سلامت در رسانه‌های ارتباط جمعی داخلی و بین‌المللی و فضاهای مجازی

مقدمه

«طرح ممنوعیت تبلیغات و معرفی محصولات و خدمات غیرمجاز و آسیب‌رسان به سلامت در رسانه‌های ارتباط جمعی داخلی و بین‌المللی و فضاهای مجازی» در تاریخ ۱۳۹۳/۵/۲۶ اعلام وصول و نهایتاً در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۵/۲/۲۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

شرح و بررسی

این طرح باهدف منع و محدودسازی تبلیغات و معرفی محصولات و خدمات غیرمجاز و آسیب‌رسان در فضای مجازی و شبکه‌های ماهواره‌ای ارائه شده است. طرح مزبور فاقد مغایرت با قانون اساسی به نظر می‌رسد.

لایحه کاهش ساعات کار بانوان شاغل دارای شرایط خاص

مقدمه

لایحه «کاهش ساعات کار زنان شاغل» در تاریخ ۱۳۹۲/۳/۲۷ اعلام وصول و در جلسه مورخ ۱۳۹۵/۲/۲۱ صحن علنی مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید.

شرح و بررسی

باتوجه به اینکه اصلاحات صورت گرفته توسط مجلس نسبت به لایحه ارسالی از سوی دولت، تغییرات چندانی در احکام مصوبه ایجاد ننموده است، مصوبه حاضر از لحاظ مغایرت با اصل ۷۵ قانون اساسی فاقد ایراد به نظر می رسد.

لایحه تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی

مقدمه

«لایحه تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی» در تاریخ ۱۳۹۱/۴/۶ اعلام وصول و نهایتاً در جلسه مورخ ۱۳۹۵/۲/۲۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

نکته کلی که در خصوص این مصوبه وجود دارد این است که در لایحه دولت به طور کلی امور مربوط به «بیمه حوادث طبیعی» از طریق صندوقی تحت عنوان «صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی» صورت می‌پذیرفت و از همین رو عنوان لایحه دولت نیز ناظر به تأسیس همین صندوق بود، لکن لایحه مذکور در جریان تصویب دچار اصلاحاتی گردید که اگرچه موضوع لایحه درخصوص «بیمه حوادث طبیعی» را حفظ نمود اما ترتیبات تحقق این موضوع را نسبت به لایحه دولت به طور کلی مورد اصلاح و تغییر قرار داد و تأسیس صندوق مزبور نیز منتفی گردید.

ماده (۱) - مغایرت با اصل ۸۵

باتوجه به اینکه اجبار اشخاص به بیمه نمودن اموال خود و پرداخت حق بیمه مستلزم تجویز قانون‌گذار می‌باشد، تبصره این ماده که تعمیم و گسترش بیمه موضوع این مصوبه نسبت به سایر حوادث طبیعی و ساختمان‌های غیرمسکونی که موضوع این مصوبه قرار نگرفته است را به پیشنهاد سازمان مدیریت بحران و تصویب شورای عالی بیمه دانسته است، از این حیث که دارای جنبه تقنینی می‌باشد، مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی به نظر می‌رسد.

همچنین باتوجه به ترکیب «شورای عالی بیمه» مذکور در ماده (۱۰) «قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری»^(۱) که متشکل از افراد غیروزیر است، در صورتی که چنین امری را واجد ماهیت آئین نامه‌ای بدانیم، تصویب موارد مذکور توسط شورای عالی بیمه مغایر اصل ۱۳۸ قانون اساسی خواهد بود.

لازم به ذکر است که پیش تر شورای نگهبان در اظهار نظر خود نسبت به «قانون بیمه شخص ثالث و وسایل نقلیه موتوری» مورخ ۱۳۸۷/۳/۲، تعیین سایر حوادث از سوی شورای عالی بیمه را از جهت تقنینی بودن مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی دانسته بود.

ماده (۲) - مغایرت با اصل ۸۵

تعیین سقف تعهد بیمه گر و همچنین حق بیمه موضوع این قانون توسط

-
۱. ماده ۱۰- شورای عالی بیمه از اشخاص زیر تشکیل می‌شود:
 - ۱- رئیس کل بیمه مرکزی ایران.
 - ۲- معاون وزارت دارایی.
 - ۳- معاون وزارت اقتصاد.
 - ۴- معاون وزارت کار و امور اجتماعی.
 - ۵- معاون وزارت تعاون و امور روستاها.
 - ۶- رئیس شرکت سهامی بیمه ایران.
 - ۷- مدیرعامل یکی از مؤسسات بیمه به انتخاب سندیکای بیمه‌گران ایران.
 - ۸- یک نفر کارشناس امور حقوقی به انتخاب مجمع عمومی.
 - ۹- یک نفر کارشناس در امور بیمه به انتخاب مجمع عمومی.
 - ۱۰- یک نفر مطلع در امور بیمه به انتخاب رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران.
- تبصره- اعضای شورای عالی بیمه موضوع بندهای «۷» و «۸» و «۹» و «۱۰» برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

شورای عالی بیمه باتوجه به ترکیب این شورا که متشکل از اعضای غیروزیر است مغایر اصل ۱۳۸ قانون اساسی می‌باشد. لازم به ذکر است که نظیر چنین موضوعی در ماده (۱۹) لایحه اخیر «بیمه اجباری خسارات واردشده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه» ذکر شده است با این تفاوت که در ماده مذکور تصویب آئین‌نامه مربوط به تعیین سقف حق بیمه موضوع این قانون و نحوه تخفیف، افزایش یا تقسیط آن به هیأت‌وزیران سپرده شده است و مطابق تبصره (۳) آن نرخنامه حق بیمه موضوع این قانون در ابتدای هر سال با رعایت آئین‌نامه مصوب هیات وزیران به وسیله بیمه مرکزی محاسبه و پس از تایید شورای عالی بیمه، ابلاغ می‌گردد.^(۱)

ماده (۳) - نکته

درخصوص تکلیف دولت در تبصره این ماده مبنی بر اختصاص مبلغ پانصد میلیارد ریال از محل بودجه عمومی برای افزایش سرمایه شرکت سهامی بیمه ایران جهت تقویت این شرکت لازم به ذکر است که در لایحه دولت همانگونه که

۱. ماده ۱۹- آئین‌نامه مربوط به تعیین سقف حق بیمه موضوع این قانون و نحوه تخفیف، افزایش یا تقسیط آن توسط بیمه مرکزی تهیه می‌شود و پس از تایید شورای عالی بیمه به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

در آئین‌نامه مذکور باید عوامل زیر مدنظر قرار گیرد:

...

تبصره ۳- نرخنامه حق بیمه موضوع این قانون در ابتدای هر سال با رعایت آئین‌نامه مصوب هیات وزیران به وسیله بیمه مرکزی محاسبه و پس از تایید شورای عالی بیمه، ابلاغ می‌گردد. در جلسات شورای عالی بیمه برای تعیین نرخنامه موضوع این تبصره دبیرکل اتحادیه (سندیکای) بیمه‌گران و دو نفر صاحب‌نظر به انتخاب اتحادیه بیمه‌گران ایران با حق رأی شرکت می‌کنند. همچنین رئیس کل بیمه مرکزی در جلسات مذکور حق رأی دارد.

در مقدمه اشاره گردید ترتیبات مقرر در خصوص موضوع این مصوبه از طریق صندوقی تحت عنوان «صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی» صورت می‌گرفت در همین خصوص دولت در ماده (۳) لایحه پیشنهادی خود مقرر داشته بود «سرمایه اولیه صندوق مبلغ پانصد میلیون ریال است که به‌عنوان کمک از محل بودجه عمومی دولت فقط در سال اول تأسیس تأمین می‌شود»، لکن در جریان تصویب لایحه مذکور در مجلس، صندوق مزبور حذف و به‌نوعی «شرکت سهامی بیمه ایران» جایگزین و مکلف به انجام ترتیبات مذکور گردید و در تبصره ماده (۳) نیز دولت مکلف شد معادل مبلغ مذکور را جهت تقویت «شرکت سهامی بیمه ایران» اختصاص دهد. لذا هرچند محل مصرف اعتبار پیش بینی شده در مصوبه مجلس، در لایحه دولت وجود ندارد لکن موضوع مصرف و جهت آن مشابه است.

ماده (۵) - مغایرت با اصل ۷۵

باتوجه به اینکه در لایحه دولت، پرداخت بخشی از حق بیمه واحدهای مسکونی، توسط دولت از محل اعتبار ماده (۱۰) «قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت»^(۱) پیش‌بینی نشده بود و این موضوع منجر به افزایش هزینه‌های

۱. ماده ۱۰: (اصلاحی ۱۳۹۳/۱۲/۴) به دولت اجازه داده می‌شود برای پیش‌آگاهی‌ها، پیشگیری، امدادسانی، بازسازی و نوسازی مناطق آسیب‌دیده از حوادث غیرمترقبه از جمله سیل، زلزله، سرمازدگی، تگرگ، طوفان، پیشروی آب دریا، آفت‌های فراگیر محصولات کشاورزی و اپیدمی‌های دامی، اعتبار مورد نیاز را در لوایح بودجه سالانه منظور نماید. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت کشور با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط کمک‌های بلاعوض را برای پرداخت خسارت دیدگان به طریقی تعیین می‌کنند که سهم اعتبار اقدامات بیمه در جبران خسارت ناشی از حوادث غیرمترقبه یادشده نسبت به کمک‌های بلاعوض، سالانه افزایش یابد و با پوشش بیمه‌ای کامل به تدریج کمک‌های بلاعوض حذف

عمومی می‌شود و از سوی دیگر محل مذکور، منبع جدیدی نیست و محل مصرف آن مشخص است، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی به نظر می‌رسد.

ماده (۶) - مغایرت با اصل ۷۵

حکم مذکور در این ماده، مبنی بر اینکه دولت موظف است سالانه دوازده درصد از بودجه سازمان مدیریت بحران کشور را جهت پوشش اتکایی بیمه، به حساب ویژه حوادث طبیعی اختصاص دهد، به دلیل اینکه در لایحه دولت وجود نداشته و به موجب اصلاح نمایندگان نسبت به لایحه دولت اضافه شده است و از سوی دیگر منجر به افزایش هزینه عمومی، بدون پیش‌بینی طریق تأمین اعتبار جدید می‌باشد، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی به نظر می‌رسد.

ماده (۹) - نکته

این ماده در واقع متناظر با ماده (۸) لایحه دولت می‌باشد. با این تفاوت که در ماده حاضر، دولت موظف به تأمین اعتبار موضوع این ماده در خصوص حوادث طبیعی فاجعه‌بار شده است، درحالی که در لایحه دولت در چنین مواردی، اعتبار مزبور صرفاً توسط دولت قابل تأمین و پرداخت شناخته شده است.^(۱)

→

شوند. به دولت اجازه داده می‌شود در صورت وقوع حوادث غیرمترقبه از جمله خشکسالی، سیل و مانند آنها تا معادل سه درصد (۳٪) از بودجه عمومی هر سال را از محل افزایش تنخواه‌گردان خزانه موضوع ماده (۱) این قانون تأمین و هزینه نماید. تنخواه مذکور حداکثر تا پایان همان سال از محل صرفه‌جویی در اعتبارات عمومی و یا اصلاح بودجه سالانه تسویه خواهد شد. آیین‌نامه اجرائی این ماده بنا به پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

۱. ماده (۸) لایحه:

←

تذکر:

با توجه به حذف صندوق در اصلاحات صورت گرفته در لایحه توسط مجلس، لازم است عنوان مصوبه نیز تغییر یابد.

→

در هر دوره مالی که به علت وقوع حوادث شدید یا متعدد، منابع صندوق (اعم از ذخایر و پوشش‌های اتکائی و سایر منابع) برای انجام تعهدات کافی نباشد، کسری آن از محل اعتبارات منظور در بودجه عمومی دولت به عنوان کمک قابل تأمین و پرداخت خواهد بود.

تبصره- کمک دولت به پیشنهاد هیأت عامل صندوق و تأیید هیأت امنا به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد

مقدمه

به موجب بند «۲۱-۴» سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه و بند «و» ماده (۲۳۴) قانون برنامه پنجساله پنجم، تقویت و توسعه نظام استاندارد ملی یکی از اهداف برنامه معرفی شده بود. در این راستا، «طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد» که با عنوان «طرح تأسیس سازمان ملی استاندارد ایران» به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، در جلسه مورخ ۱۳۹۵/۲/۲۱ با اصلاحاتی به تصویب رسید که در این گزارش به بررسی آن خواهیم پرداخت.

لازم به ذکر است که در حال حاضر «قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران» (مصوب ۱۳۷۱ و اصلاحات بعدی آن)، به تبیین ضوابط اصلی حاکم بر حوزه استاندارد کالاها و خدمات پرداخته است؛ و در صورت تأیید و نهایی شدن مصوبه حاضر، این مصوبه جایگزین قانون مورد اشاره و سایر قوانین مربوط به این حوزه خواهد شد.

شرح و بررسی

الف) کلیات

۱) یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که در مواد متعدد این مصوبه ایجاد ابهام می‌نماید این است که در این مصوبه حوزه شمول صلاحیت «سازمان ملی استاندارد ایران» در زمینه استانداردسازی و نظارت بر اجرای استانداردها به صورت شفاف مشخص نشده و این صلاحیت مطلق کالاها و خدمات را در بر می‌گیرد و از سوی دیگر این مصوبه هیچ گونه تعریفی درخصوص «استاندارد»

ارائه نموده است. به عنوان نمونه ماده (۳) مصوبه، سازمان ملی استاندارد را تنها مرجع رسمی حاکمیتی در کشور دانسته که عهده دار سیاست گذاری، حسن نظارت و هدایت نظام استاندارد کالاها و خدماتی است که در کشور تولید یا ارائه می گردد. همچنین تبصره «۱» این ماده کلیه دستگاه های اجرایی را موظف به رعایت استانداردهای ملی و بین المللی دانسته است. از طرف دیگر تبصره «۳» همین ماده و تبصره «۱» بند «۱» ماده (۷) نیز خدمات مستثنی شده از شمول احکام این قانون را بیان داشته که براساس آن صرفاً خدمات بهداشتی، درمانی، دارویی و تعیین، تدوین، نشر و مسئولیت اجرا و نظارت بر استانداردهای دارویی، نظامی، انرژی هسته ای و پرتوی از شمول صلاحیت های سازمان ملی استاندارد ایران مستثنی شده است و این مطلب گویای آن است که در سایر حوزه ها و خدمات، استاندارد گذاری و نظارت بر آن در صلاحیت این سازمان خواهد بود.

این در حالی است که «قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران» همچنان که از عنوان آن مشخص است ناظر به حوزه کالا، صنعت و خدماتی متناظر آن بوده است. لذا، در صورتی که این مصوبه به دنبال توسعه صلاحیت «سازمان ملی استاندارد ایران» به فراتر از این حوزه ها باشد و این صلاحیت شامل هر نوع خدمات رسانی (اعم از حاکمیتی و غیرحاکمیتی) گردد، واگذاری چنین صلاحیتی به سازمان مذکور - که در ذیل قوه مجریه قرار دارد- مغایر با صلاحیت های قوا و نهادهای مصرح در قانون اساسی خواهد بود و سبب ایجاد تداخل در صلاحیت های آن ها خواهد شد. لازم به توضیح است که، با توجه به ماده (۸) قانون مدیریت خدمات کشوری

(مصوب ۱۳۸۶) اصطلاح «خدمات» می‌تواند شامل امور حاکمیتی همچون: سیاست‌گذاری، قانونگذاری، امور قضایی، امور نظامی و انتظامی و ... بشود. بنابراین، با تصویب این قانون سازمان ملی استاندارد ایران به استناد اطلاق صلاحیت خود، می‌تواند بر امر استانداردسازی و نظارت بر اجرای استانداردها در این حوزه‌ها نیز بپردازد. به‌عنوان مثال اگر برگزاری انتخابات به عنوان یک امر حاکمیتی نوعی ارائه خدمت محسوب شود، سازمان مزبور صلاحیت خواهد داشت نسبت به این امر استانداردهای لازم را تدوین و متعاقب آن به نظارت بر رعایت این استانداردها بپردازد.

۲) مسئله کلی دیگری که در ارتباط با این مصوبه وجود دارد این است که در مواد متعددی از این مصوبه، تصمیم‌گیری در خصوص ضوابط و یا دستورالعمل‌های خاص و همچنین مواردی که ناظر به امور اجرائی می‌باشد در صلاحیت شورای عالی استاندارد قرار گرفته است. در این رابطه با توجه به ترکیب این شورا در ماده (۳۵)، که متشکل از رئیس جمهور و اعضای وزیر و غیر وزیر و همچنین خارج از قوه مجریه است، سپردن چنین صلاحیت‌هایی به این شورا، حسب مورد مغایر با اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی به نظر می‌رسد. همچنین لازم به ذکر است که مصوبه حاضر نحوه تصمیم‌گیری این شورا را مشخص ننموده است.

۳) به موجب نامه «سازمان غذا و دارو» و «انجمن صنایع شوینده، بهداشتی و آرایشی ایران»، با استناد به بندهای «۵»^(۱)، «۶»^(۱) و جزء «۱» بند «۷»^(۲)

۱. ۵- ساماندهی تقاضا و ممانعت از تقاضای القائی و اجازه تجویز صرفاً براساس نظام سطح‌بندی و

«سیاست‌های کلی سلامت» - ابلاغی ۱۳۹۳ مقام معظم رهبری -، اطلاق برخی از صلاحیت‌های سازمان ملی استاندارد ایران در این مصوبه از قبیل: ماده (۳)، بندهای «۱»، «۱۰»، «۱۱» و «۱۸» ماده (۷)، ماده (۱۵) و تبصره «۲» آن، مواد (۱۷)، (۱۸)، (۱۹)، (۲۶)، (۳۲) و (۳۳)، از آن جهت که شامل کالاها و خدمات سلامت محور همچون: مواد و فرآورده‌های خوردنی، آشامیدنی، آرایشی، بهداشتی، تجهیزات و ملزومات پزشکی می‌شود که بر طبق سیاست‌های کلی مذکور، نظارت بر سلامت آن‌ها در صلاحیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار دارد، سلب صلاحیت از وزارت بهداشت و سپردن آن به سازمان ملی استاندارد ایران، مغایر با سیاست‌های کلی سلامت دانسته شده است.

در این رابطه به نظر می‌رسد، همانگونه که در بالا توضیح دادیم، اطلاق صلاحیت‌های سازمان ملی استاندارد در این مصوبه به نحوی است که شامل هرگونه کالا و خدمات می‌شود و از سوی دیگر استثنائات این اطلاق نیز صرفاً

→

راهنماهای بالینی، طرح ژنریک و نظام دارویی ملی کشور و سیاست‌گذاری و نظارت کارآمد بر تولید، مصرف و واردات دارو، واکسن، محصولات زیستی و تجهیزات پزشکی با هدف حمایت از تولید داخلی و توسعه صادرات.

۱. ۶- تأمین امنیت غذایی و بهره‌مندی عادلانه آحاد مردم از سبد غذایی سالم، مطلوب و کافی، آب و هوای پاک، امکانات ورزشی همگانی و فرآورده‌های بهداشتی ایمن همراه با رعایت استانداردهای ملی و معیارهای منطقه‌ای و جهانی.

۲. ۷- تفکیک وظایف تولید، تأمین مالی و تدارک خدمات در حوزه سلامت با هدف پاسخگویی، تحقق عدالت و ارائه خدمات درمانی مطلوب به مردم به شرح ذیل:

۷-۱- تولید نظام سلامت شامل سیاست‌گذاری‌های اجرایی، برنامه‌ریزی‌های راهبردی، ارزشیابی و نظارت توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

خدمات بهداشتی، درمانی و دارویی (تبصره «۴» ماده ۳) و موارد دارویی، نظامی، انرژی هسته‌ای و پرتوی (تبصره «۱» بند «۱» ماده ۷) است و در نتیجه به‌طور قطع مواد و فرآورده‌های (کالاهای) خوردنی، آشامیدنی، آرایشی، بهداشتی، تجهیزات و ملزومات پزشکی تحت شمول صلاحیت سازمان ملی استاندارد قرار گرفته‌اند. در همین خصوص می‌توان به ماده (۱۸) مصوبه نیز استناد نمود که براساس آن سازمان ملی استاندارد مسئولیت انطباق خدماتی که از لحاظ ایمنی، بهداشت و سلامت عمومی حائز اهمیت است را خواهد داشت. نتیجه اینکه مطابق این مصوبه سازمان مزبور به جز در مورد خدمات بهداشتی و دارویی و کالاهای دارویی در حوزه کالاهای بهداشتی و مواردی که از جهت سلامت عمومی حائز اهمیت است واجد صلاحیت خواهد بود.

از این رو باتوجه به اینکه، جزء «۱» بند «۷» سیاست‌های کلی سلامت، تولید نظام سلامت شامل سیاست‌گذاری‌های اجرایی، برنامه‌ریزی‌های راهبردی، ارزشیابی و نظارت را در صلاحیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار داده است، اطلاق صلاحیت‌های سازمان ملی استاندارد در این مصوبه، نسبت به موارد مذکور، مغایر حکم مزبور از سیاست‌های کلی سلامت به نظر می‌رسد.

فارغ از نکته فوق، لازم به ذکر است که هم‌اکنون مطابق مصوبه شورای عالی اداری درخصوص ایجاد سازمان غذا و دارو مصوب (۱۳۸۸/۱۱/۸) مواردی همچون؛ «تدوین و ارایه سیاست‌ها، برنامه‌ها و خط‌مشی‌های دارویی، غذایی، آشامیدنی، آرایشی، بهداشتی، بیولوژیک، شیرخشک، تجهیزات، اقلام و ملزومات پزشکی مصرفی و غیرمصرفی و اقلام بسته‌بندی و اسباب‌بازی»، «تعیین، تدوین

و اعلام ضوابط، ویژگی‌ها و مقررات مربوط به واردات، صادرات، تهیه، تولید، انبار، حمل و نقل، توزیع، عرضه و انهدام مواد، محصولات و فرآورده‌های فوق الذکر»، «تعیین، تدوین و اعلام ضوابط و ویژگی‌های مربوط به ارزیابی و کنترل بر برنامه‌ها و خدمات واحدهای دارویی، غذایی، آشامیدنی، آرایشی، بهداشتی، ملزومات و تجهیزات پزشکی و اقلام بسته‌بندی و اسباب بازی» و «صدور پروانه‌ها و مجوزهای بهداشتی ساخت و ورود مواد، فرآورده‌ها و اقلام فوق الذکر» در صلاحیت سازمان مذکور قرار گرفته است و لذا در صورتی که سازمان ملی استاندارد را نیز در این حوزه‌ها واجد صلاحیت بدانیم، در این رابطه نوعی موازی کاری ایجاد خواهد شد.

ب) جزئیات

ماده (۱) - مغایرت با اصول ۷۷ و ۱۲۵

تعیین، تدوین و اجرای برنامه‌های استانداردسازی و نظارت بر اجرای استانداردهای کالا و خدمات به صورت «همانگ با استانداردهای بین‌المللی»، از آنجایی که بعضاً این استانداردها مولود موافقتنامه‌ها و یا کنوانسیون‌های بین‌المللی می‌باشند و الزام به همانگی با استانداردهای مزبور به منزله پذیرش آنهاست، عدم تصریح به رعایت اصول ۷۷ و ۱۲۵ قانون اساسی در این موارد مغایر با اصول مذکور می‌باشد.

ماده (۳) - مغایرت با بند «۱» اصل ۱۱۰، نکته، ابهام

۱. عبارت صدر این ماده سازمان ملی استاندارد را «تنها» مرجع رسمی حاکمیتی در کشور مشخص کرده که صلاحیت سیاست‌گذاری در حوزه «نظام

استاندارد» را دارد. اطلاق این قید از جهت تعیین سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران به صورت عام در صلاحیت مقام معظم رهبری است و لذا امکان تعیین سیاست‌ها از سوی ایشان در این حوزه نیز وجود دارد با صلاحیت مزبور در تعارض است و در نتیجه مغایر بند «۱» اصل ۱۱۰ قانون اساسی می‌باشد.

۲. در این ماده «نظام استاندارد» به صورت عام و بدون هیچ گونه ضوابط مشخص و تعیین‌کننده‌ای تحت صلاحیت سازمان ملی استاندارد قرار گرفته است. باتوجه به اینکه در هیچ‌کدام از مواد این مصوبه مشخص نشده منظور از «نظام استاندارد» چیست، صلاحیت مزبور از جهت اینکه می‌تواند منجر به تداخل در صلاحیت نهادهای دیگر شود محل تأمل و ابهام است.

۳. نظارت سازمان ملی استاندارد بر فرآیند تدوین و حسن اجرای استانداردها در کلیه دستگاه‌های اجرایی از جهت اینکه حدود این استانداردها مشخص نگردیده است و می‌تواند سازمان‌های خارج از قوه مجریه را نیز در ارائه خدمات خود مشمول این حکم نماید محل تأمل است.

۴. مطابق تبصره «۳» این ماده، تصویب استانداردهای تخصصی هر دستگاه اجرایی در نهایت برعهده کمیته‌های «سازمان ملی استاندارد ایران» خواهد بود و از این جهت هیچ‌یک از دستگاه‌های اجرایی مشمول این قانون مستقلاً نمی‌تواند ضوابط و استانداردهای مربوط به خود را مشخص نماید. اطلاق مزبور از جهت اینکه اولاً دامنه «استاندارد» در این مصوبه مشخص نگردیده است و ثانیاً شمول عنوان «دستگاه‌های اجرایی» براساس ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری دستگاه‌های خارج از قوه مجریه را نیز در بر می‌گیرد محل تأمل است. همچنین

برخی از دستگاه‌ها مانند سازمان حسابرسی نیز قوانین خاصی برای استانداردهای خود دارند.^(۱)

۵. در تبصره «۳» این ماده، ماهیت و ترکیب اعضای «کمیته‌های ملی سازمان» مشخص نیست که این ابهام با توجه به صلاحیت این کمیته‌ها جهت تصویب استانداردهای کلیه دستگاه‌های اجرایی، واجد ایراد است.

۶. مطابق ذیل تبصره «۳» تصویب استانداردهای کلیه دستگاه‌های اجرایی در کمیته‌های مذکور با حضور ذی‌نفعان صورت خواهد گرفت. حکم مزبور از دو جهت واجد ابهام است اول اینکه مشخص نیست «ذی‌نفعان» ناظر به چه اشخاصی است و دوم اینکه معلوم نیست اعضای مزبور واجد حق رأی می‌باشند یا خیر.

ماده (۴) - مغایرت با اصول ۵۷ و ۱۳۸

۱. اطلاق تکلیف کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری به همکاری با سازمان ملی استاندارد، با توجه به شمول این دستگاه‌ها نسبت به دستگاه‌های خارج از قوه مجریه، با توجه به اصل ۵۷ قانون اساسی، مغایر با اصل مذکور می‌باشد.

۲. تصویب ضوابط و نحوه همکاری کلیه دستگاه‌های اجرایی با سازمان ملی استاندارد توسط شورای عالی استاندارد، با توجه به ترکیب این شورا و عضویت

۱. ماده ۱۹ اساسنامه سازمان حسابرسی مصوب ۱۳۶۶/۶/۱۷ مجلس شورای اسلامی:

وظایف هیأت عامل عبارتست از: ...

۶- بررسی و تأیید ضوابط و استانداردهای حسابداری و حسابرسی بنا به پیشنهاد کمیته فنی جهت ارائه به مجمع عمومی.

اعضای غیر وزیر و خارج از قوه مجریه مغایر با اصل ۱۳۸ قانون اساسی است.

ماده (۵) - نکته، مغایرت با اصل ۵۷ و تذکر

۱. درخصوص «پژوهشگاه استاندارد» این نکته قابل ذکر است که به موجب تبصره ماده (۲) «قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران» (مصوب ۱۳۷۱)، تشکیلات تحقیقاتی «مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران» معادل پژوهشگاه محسوب شده است؛ و از مقررات مربوط به آن تبعیت و از امکانات آن برخوردار خواهد شد.

۲. در تبصره این ماده تفویض تعیین شرح وظایف پژوهشگاه استاندارد در قالب مرکز آموزش عالی به شورای عالی استاندارد، با توجه به اینکه تعیین وظایف مزبور ماهیت اساسنامه‌ای دارد محل تأمل است. توضیح آنکه مطابق بند «۲۴» مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی درخصوص «جایگاه، اهداف و وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی» (مصوب ۱۳۷۶) «تصویب ضوابط تأسیس مؤسسات و مراکز علمی، فرهنگی، تحقیقاتی، فرهنگستان‌ها، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و تصویب اساسنامه هریک و تجدیدنظر در اساسنامه‌های مؤسسات مشابه عنداللزوم» از جمله وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی تعیین شده است. لذا، با توجه به اینکه تعیین شرح وظایف این پژوهشگاه توسط شورای عالی استاندارد، در واقع واگذاری تعیین بخشی از موضوع اساسنامه به وسیله شورای مزبور می‌باشد از جهت تعارض با صلاحیت‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی محل تأمل است.

تذکرات:

۱. عنوان کامل قانون هیأت امناء، «قانون تشکیل هیأت‌های امنای دانشگاه‌ها و

مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی» -مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۲۳- شورای عالی انقلاب فرهنگی است.

۲. ترکیب و شرح وظایف شورای عالی استاندارد در مواد (۳۵) و (۳۶) مشخص شده و ماده (۳۰) ارتباطی به این موضوع و شورای عالی استاندارد ندارد.

ماده (۶) - مغایرت با اصل ۸۵

در این ماده محورهای فعالیت سازمان بدون هیچ گونه تعریفی ارائه گردیده است. مسئله‌ای که در این رابطه وجود دارد این است که در هیچ یک از احکام این قانون مفهوم و حدود و ثغور این محورها مشخص نگردیده است و لذا ابهام مذکور منجر به ابهام در میزان و حدود صلاحیت‌های سازمان ملی استاندارد می‌شود. بنابراین، مشخص نشدن حدود این محورها و واگذاری آن به تشخیص مجریان قانون، نوعی تفویض قانونگذاری محسوب شده و از این جهت مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی است.

ماده (۷) - ابهام، مغایرت با اصول ۱۵، ۷۵، ۷۷، ۸۵ و ۱۲۵

۱. در بند «۱» این ماده اطلاق تعیین سازمان ملی استاندارد ایران به‌عنوان مرجع رسمی جهت تعیین، تدوین و به‌روزرسانی و نشر استانداردهای ملی بنابر ایراد کلی ذکر شده از جهت مشخص نبودن دامنه استاندارد و شمول آن نسبت به دستگاه‌های دیگر واجد ابهام است.

۲. در تبصره «۲» بند «۱» این ماده، تعیین، تدوین، نشر و نظارت بر اجرای استانداردهای حلال تابع مقررات این قانون دانسته شده و در مورد ذبح و صید

صرفاً ماده (۶) قانون نظارت شرعی بر ذبح و صید (مصوب ۱۳۸۷)^(۱) را لازم الاجرا دانسته است. این در حالی است که به موجب ماده (۷) همین قانون^(۲)، حوزه نمایندگی ولی فقیه در سازمان دامپزشکی با اذن مقام معظم رهبری موظف به انجام اقداماتی از قبیل «تعیین صلاحیت و وظایف و به‌کارگیری ناظران شرعی»، «تعیین صلاحیت ذابحین و صیادان و ارتقاء سطح آموزشی مرتبط با وظایف آنان» و «تعیین ضوابط مربوط به نحوه استفاده حلال از اجزاء حیوانات حرام گوشت و منافع محله اجزای حرام حیوانات حلال گوشت و ...» می‌باشد. لذا، در صورتی که سازمان ملی استاندارد ایران به استناد این تبصره اقدام به تعیین و انتشار ضوابطی نماید که با صلاحیت‌های مقرر در قانون نظارت شرعی بر ذبح و صید در تعارض باشد، در نظر گرفتن چنین صلاحیتی برای سازمان ملی استاندارد محل تأمل است.

۳. در بند «۶» این ماده، وظیفه سازمان مبنی بر «تشکیل واحدهای متناظر با

۱. ماده ۶ - مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران موظف است به کمک دستگاه های مسؤول نظارت بهداشتی بر مواد غذایی ، ضوابط و مقررات مربوط به استاندارد غذای حلال را به منظور تسهیل در امر نظارت شرعی فراهم نماید .

۲- ماده ۷ - حوزه نمایندگی ولی فقیه در سازمان دامپزشکی با اذن مقام معظم رهبری برای اجراء دقیق این قانون موظف به انجام اقدامات زیر است:

الف- آموزش و تعیین صلاحیت و وظایف و به کارگیری ناظران شرعی و ارزیابی عملکرد آنان در دوره‌های زمانی.

ب- تعیین صلاحیت ذابحین و صیادان و ارتقاء سطح آموزشی مرتبط با وظایف آنان.

ج- تعیین ضوابط مربوط به نحوه استفاده حلال از اجزاء حیوانات حرام گوشت و منافع محله اجزای حرام حیوانات حلال گوشت و آبیان حرام وفق فتاوی مقام معظم رهبری و مراجع عظام تقلید و فقه اهل سنت (در جاهایی که طبق قانون باید فقه اهل سنت رعایت شود) برای داخل و خارج از کشور.

سازمان‌ها و مراکز استانداردسازی بین‌المللی» به دلیل اینکه می‌تواند ناظر به تشکیلات جدید باشد، واجد بار مالی تأمین نشده می‌باشد و از این جهت مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است.

۴. متناظر بند «۷» این ماده در بند «۳» ماده (۳) قانون فعلی وجود دارد و لذا تکلیف جدیدی محسوب نمی‌شود.

۵. متناظر بند «۹» این ماده در بند «۷» ماده (۳) قانون فعلی نیز وجود دارد. لازم به ذکر است که سامانه استاندارد بین‌المللی یکاها (SI) در سال ۱۹۶۰ در یازدهمین کنفرانس بین‌المللی اوزان و اندازه‌ها تاسیس شد. واحد اختصاری آن تحت عنوان «system international unit» می‌باشد و منظور از آن واحدهایی است که برای اندازه‌گیری به کار برده می‌شوند. به‌عنوان مثال یکای اندازه‌گیری جرم، گرم و کیلوگرم است.

۶. در بند «۲۰» این ماده، مسئولیت سازمان در ساماندهی «ساختار نظام مدیریت کیفیت واردات و صادرات کشور» به منظور رفع موانع فنی، از جهت اینکه ساختار مزبور در قوانین و مقررات متعددی ساماندهی شده است - از جمله در قانون امور گمرکی - واجد ابهام است و در صورتی که صلاحیت مزبور به منزله اصلاح ساختارهای قانونی باشد مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۷. در تبصره ذیل بند «۲۱» این ماده، واژه «سمینار» غیرفارسی بوده و استفاده از آن مغایر با اصل ۱۵ قانون اساسی است.

۸. در بند «۲۷» این ماده، «ایجاد سامانه‌ها و بانکهای اطلاعاتی مورد نیاز به منظور ساماندهی منابع در حوزه استاندارد کشور» واجد بار مالی جدید بوده که به دلیل عدم پیش‌بینی محل تأمین آن مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است.

ماده (۸) - مغایرت با اصول ۷۷ و ۱۲۵

در این ماده الزام نهادهای اعتباردهی به تأیید صلاحیت مؤسسات ارزیابی انطباق، در چارچوب الزامات بین‌المللی اگر به معنای پذیرش الزامات بین‌المللی مندرج در موافقت‌نامه‌ها و معاهدات بین‌المللی باشد، نیازمند تصویب مجلس شورای اسلامی است. در غیر این صورت پذیرش چنین الزاماتی بدون تصویب مجلس، مغایر با اصول ۷۷ و ۱۲۵ قانون اساسی می‌باشد.

ماده (۹) - نکته و ابهام

در خصوص «مرکز ملی تأیید صلاحیت ایران» لازم به ذکر است که در حال حاضر چنین مرکزی وجود دارد، لکن معلوم نیست مرکز مزبور به استناد چه قانونی ایجاد گردیده است. همچنین جایگاه و ماهیت حقوقی این مرکز در مصوبه حاضر و قوانین موجود مشخص نگردیده است و لذا این مرکز از جهات مزبور ابهام دارد.

مواد (۱۳) و (۱۴) - نکته

این مواد متناظر با تبصره ماده (۷) و ماده (۸) قانون فعلی می‌باشد.^(۱)

۱. ماده ۷ - عیار رسمی مصنوعات فلزات گرانبها در استاندارد رسمی مربوط تعیین می‌گردد. تبصره - تدوین استاندارد، نشر آگهی‌های قانونی، اجرای استاندارد، علامت‌گذاری و کنترل استاندارد مصنوعات فلزات گرانبها تابع مقررات کلی این قانون است و مؤسسه تنها مرجع قانونی انگ‌گذاری و تعیین عیار فلزات گرانبها است.

ماده ۸ - تدوین استاندارد اوزان و مقیاسها و وسایل سنجش، اجرای استاندارد، نشر آگهی‌های قانونی، علامت‌گذاری و کنترل و نظارت و آزمایش‌ادواری اوزان و مقیاسها و وسایل سنجش تابع مقررات کلی این قانون است.

ماده (۱۵) - مغایرت با اصل ۶۰

۱. تصویب اجرای استاندارد اجباری توسط شورای عالی استاندارد از نظر آئین های کار، ایمنی، حفظ سلامت عمومی و ... با توجه به اجرایی بودن این صلاحیت و عضویت اعضای غیروزیر در این شورا مغایر با اصل ۶۰ قانون اساسی است.

۲. در تبصره «۲» این ماده، تعیین مدت زمان شمول استاندارد اجباری برای کالاهای وارداتی و اولویت مواد و کالاها توسط شورای عالی استاندارد، با توجه به ترکیب اعضای این شورا مغایر با اصل ۶۰ قانون اساسی است.

ماده (۱۸) - نکته

در این ماده همانگونه که در بخش کلیات اشاره گردید، سازمان مسئولیت انطباق خدماتی که از لحاظ ایمنی، بهداشت و سلامت عمومی حائز اهمیت است را خواهد داشت. این حکم بیانگر این است که مطابق این مصوبه در حوزه خدمات بهداشتی نیز سازمان ملی استاندارد واجد صلاحیت خواهد بود که این امر باتوجه به جزء «۱» بند «۷» سیاست های کلی سلامت مبنی بر تمرکز امور مربوط به سلامت در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی محل تأمل است.

ماده (۱۹) - مغایرت با اصل ۶۰

در این ماده علاوه بر بازرسی و کنترل از طریق شرکت های بازرسی داخلی و خارجی، سازمان ملی استاندارد ایران صلاحیت یافته تا از «طرق دیگری که با پیشنهاد سازمان به تصویب شورای عالی استاندارد می‌رسد» این وظیفه خود را انجام دهد. تعیین این طرق توسط شورای مذکور به جهت اجرایی بودن این وظایف و ترکیب این شورا، مغایر با اصل ۶۰ قانون اساسی می‌باشد.

ماده (۲۰) - مغایرت با اصل ۲۲

هرچند ماده (۱۳) قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران^(۱) مشابه حکم این ماده را پیش‌بینی کرده است؛ اما اعطای بدون ضابطه مجوز ورود کارشناسان سازمان به محل های مذکور در این ماده مغایر با مصون بودن مال، مسکن و شغل اشخاص از تعرض (موضوع اصل ۲۲ قانون اساسی) به نظر می‌رسد.

در این خصوص لازم به ذکر است که در فصل دوم قانون آئین دادرسی کیفری - مصوب ۱۳۹۲ - (مواد ۲۸ تا ۶۳)، مربوط به «ضابطان دادگستری و تکالیف آنان»، ضوابط متعددی برای انجام بازرسی توسط ضابطان دادگستری تعیین شده است و از این طریق قانونگذار صلاحیت و نحوه عمل آنان را ضابطه‌مند کرده است. مطابق ماده (۳۰) قانون مزبور «احراز عنوان ضابط دادگستری، علاوه بر وثاقت و مورد اعتماد بودن منوط به فراگیری مهارت‌های لازم با گذراندن دوره های آموزشی زیر نظر مرجع قضائی مربوط و تحصیل کارت ویژه ضابطان دادگستری است ...». براساس ماده (۴۴) نیز «ضابطان دادگستری به محض اطلاع از وقوع جرم، در جرایم غیرمشهود مراتب را برای کسب تکلیف و

۱. ماده ۱۳ - بازرسان و کارشناسان مؤسسه مجاز هستند به دستور مؤسسه به محل‌های تولید، بسته‌بندی، تمرکز عرضه و فروش کالاها و یا خدمات مشمول استانداردهای اجباری وارد شده و به بازرسی و نمونه‌برداری بپردازند.

مسئولین واحدهای تولیدی و خدماتی و محل‌های عرضه و فروش کالاهای مشمول استاندارد اجباری و سایر اشخاص چنانچه از ورود بازرسان و کارشناسان مؤسسه جلوگیری به عمل آورند و یا از انجام بازرسی و نمونه‌برداری ممانعت نمایند به حبس از ۵ ماه تا یک سال و جزای نقدی از پانصد هزار ریال تا یک میلیون ریال با حکم محاکم صالحه محکوم خواهند شد.

أخذ دستورهای لازم به دادستان اعلام می‌کنند و دادستان نیز پس از بررسی لازم، دستور ادامه تحقیقات را صادر و یا تصمیم قضائی مناسب اتخاذ می‌کند ...»

ماده (۲۱) - مغایرت با اصل ۸۵

واگذاری تعیین چگونگی تأیید صلاحیت علمی و فنی، نحوه به‌کارگیری، شیوه سلب صلاحیت و روش رسیدگی به تخلفات افرادی که مسئولیت کنترل کیفیت در واحدهای مشمول استاندارد اجباری و ... را دارند، به آیین‌نامه اجرائی این قانون (مصوب هیأت وزیران)، با توجه به اینکه ماهیت برخی از این موارد تقنینی است مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی به نظر می‌رسد. هرچند در ماده (۱۵) قانون فعلی^(۱) مشابه حکم این ماده وجود دارد.

ماده (۲۲) - مغایرت با اصول ۸۵ و ۱۳۸

تفویض تعیین نحوه انتخاب و حدود اختیارات و میزان حق‌الزحمه کارشناسان رسمی استاندارد به دستورالعمل مصوب شورای عالی استاندارد، با توجه به اینکه از جهاتی واجد ماهیت تقنینی و از جهاتی آئین‌نامه‌ای است به دلیل ترکیب اعضای این شورا مغایر با اصول ۸۵ و ۶۰ قانون اساسی است.

ماده (۲۳) - نکته

در خصوص حکم این ماده لازم به ذکر است که به موجب ماده (۱۷) «قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران» (مصوب

۱- ماده ۱۵- مؤسسه می‌تواند برای انجام وظایف خود افراد و مؤسسات ذیصلاح را به عنوان کارشناس استاندارد و تحقیقات صنعتی انتخاب و از آنها استفاده نماید. طرز انتخاب و حدود و اختیارات و میزان حق‌الزحمه کارشناسان طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

۱۳۷۱/۱۱/۲۵) مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران موظف شده بود تا در کلیه گمرکات ورودی و خروجی کشور آزمایشگاه‌های مناسب دایر نماید. لذا حکم این ماده مبنی بر اینکه «در غیر این صورت با بهره‌گیری از امکانات موجود آزمایشگاه‌های مناسب دایر نماید»، حکم جدیدی نبوده و از این جهت مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی نیست.

ماده (۲۴) - ابهام

صلاحیت یافتن سازمان ملی استاندارد جهت تشکیل مؤسسات تأیید صلاحیت‌شده علمی و تحقیقاتی استانداردسازی، با توجه به عدم تعیین نوع و ماهیت این مؤسسات از جهت دولتی یا خصوصی بودن و ...، واجد ابهام می‌باشد. در صورتی که منظور از این مؤسسات، اشخاص حقوقی دولتی باشد، ایجاد آن‌ها می‌بایست منوط به حکم قانون باشد.

ماده (۲۵) - مغایرت با اصل ۱۳۸

واگذاری تعیین چگونگی اجرای این ماده به دستورالعمل مصوب شورای عالی استاندارد با توجه به ترکیب اعضای این شورا مغایر با اصل ۱۳۸ قانون اساسی است.

ماده (۲۷) - مغایرت با اصل ۶۰

تصویب برنامه راهبردی استانداردسازی کشور توسط شورای عالی استاندارد، با توجه به ترکیب این شورا، مغایر با اصل ۶۰ قانون اساسی است.

ماده (۲۹) - مغایرت با اصل ۶۰

تصریح به صلاحیت شورای عالی استاندارد جهت تصویب راهکارهای لازم به‌منظور بهره‌گیری از جدیدترین استانداردهای جهانی در راستای رشد و توسعه

بناهای اقتصادی کشور، با توجه به ترکیب اعضای این شورا، به دلیل ماهیت اجرایی این امر مغایر با اصل ۶۰ قانون اساسی است.

ماده (۳۱) - ابهام، مغایرت با اصول ۸۵ و ۱۳۸

۱. با توجه به اینکه طرق نظارت سازمان ملی استاندارد در این مصوبه توسط قانونگذار مشخص گردیده است، تکلیف این سازمان به ارتقای وظایف نظارتی خود بر واحدهای تولیدی از طریق تدوین «نظام جامع کنترل کیفیت ملی کشور»، به نوعی تفویض قانونگذاری بوده و از این جهت مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۲. در صورتی که «نظام جامع کنترل کیفیت ملی کشور» ماهیت آئین نامه‌ای داشته باشد، تصویب آن توسط شورای عالی استاندارد، با توجه به ترکیب اعضای این شورا، مغایر با اصل ۱۳۸ قانون اساسی است.

ماده (۳۲) - مغایرت با اصول ۶۰ و ۸۵

۱. تصویب تعرفه خدمات سازمان ملی استاندارد ایران توسط شورای عالی استاندارد، با توجه به ترکیب اعضای این شورا، که متشکل از اعضای خارج از قوه مجریه است مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی است.

۲. همچنین تعیین تعرفه خدمات از سوی شورای عالی استاندارد بدون وجود ضوابط و چارچوب مشخص مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی مبنی بر منع تفویض قانون‌گذاری به نظر می‌رسد.

ماده (۳۵) - مغایرت با اصول ۵۷، ۶۰ و ۱۳۸ و اصول متناظر با وظایف

نمایندگی و ابهام

۱. ترکیب اعضای شورای عالی استاندارد در این ماده از دو جهت، بسته به

صلاحیت‌های اعطایی به این شورا واجد ایراد می باشد:

اول- با توجه به اینکه موضوع استاندارد از جمله امور اجرایی است و اجرای آن در صلاحیت قوه مجریه می باشد و از سوی دیگر همانگونه که در این گزارش به آن پرداخته شده است، امور اجرایی متعددی در این مصوبه به شورای مزبور محول شده است، عضویت اعضایی غیر از قوه مجریه در ترکیب شورای عالی استاندارد در بندهای «۶»، «۷»، «۸»، «۹»، «۱۰»، «۱۱»، «۱۲»، «۱۳»، «۱۴» و «۱۵» مغایر با اصول ۵۷ و ۶۰ قانون اساسی است. همچنین بند «۸» مبنی بر عضویت دو نماینده مجلس شورای اسلامی در این شورا به دلیل اینکه این امر خارج از وظایف نمایندگی می باشد مغایر اصول قانون اساسی متناظر با این وظایف محسوب می شود.

دوم- در احکام متعددی از این مصوبه نوعی صلاحیت مقرره گذاری برای این شورا پیش بینی شده است که با توجه به اصل ۱۳۸ قانون اساسی، دخالت اعضای غیر وزیر و رئیس جمهور در این شورا جهت تصویب این موارد مغایر اصل ۱۳۸ قانون اساسی به نظر می رسد.

۲. نکته دیگری که در رابطه با شورای عالی استاندارد وجود دارد این است که مشخص نیست نحوه تصمیم گیری این شورا به چه صورت می باشد. به عنوان مثال آیا رئیس جمهور که به عنوان رئیس این شورا محسوب شده است تأیید و یا ابلاغ کننده مصوبات محسوب خواهد شد یا خیر؟

۳. در تبصره «۲» این ماده عضویت دو نفر کارشناس و همچنین یک نفر از نمایندگان استان در مجلس شورای اسلامی در شورای «استاندارد استان»، به جهت اینکه اعضای مزبور خارج از قوه مجریه قرار دارند مغایر اصول ۵۷ و ۶۰ قانون اساسی محسوب می شود. همچنین عضویت نماینده مزبور مغایر اصول قانون اساسی

مربوط به وظایف نمایندگی می‌باشد.

۴. وظایف و اختیارات «شورای استاندارد استان» در تبصره «۲» مشخص نشده است و از این حیث واجد ابهام است. لازم به ذکر است بند «۸» ماده (۳۶) همین مصوبه تعیین وظایف این شورا به شورای عالی استاندارد محول شده است که به دلیل ماهیت تقنینی این وظایف، تفویض آن مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است. البته لازم به ذکر است که نظیر این حکم در تبصره «۲» ماده (۱۹)^(۱) قانون فعلی ذکر شده است.

ماده (۳۶) - مغایرت با بند «۱» اصل ۱۱۰، اصول ۸۵، ۱۲۶، و ۱۳۸

۱. در بندهای «۱» و «۲» این ماده «تصویب سیاست‌های راهبردی» و «تجدیدنظر در سیاست‌های کلی» برعهده شورای عالی استاندارد گذاشته شده است. اطلاق عبارات مذکور باتوجه به اینکه امکان وضع سیاست‌های کلی موضوع بند «۱» اصل ۱۱۰ قانون اساسی در این خصوص وجود دارد واجد ابهام است.

۲. اجازه تفکیک امور حاکمیتی نظام استاندارد از امور تصدی آن و واگذاری وظایف تصدی به بخش‌های غیردولتی توسط شورای عالی استاندارد، به دلیل ماهیت تقنینی این امور مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی می‌باشد.

۳. تصویب ساختار تشکیلاتی سازمان استاندارد توسط شورای عالی استاندارد در

۱. ماده ۱۹ - ...

تبصره ۲ - شورای استاندارد استان به ریاست استاندار و دبیری مدیر کل استاندارد منطقه و عضویت مدیران کل وزارتخانه‌ها و سازمانهایی که وزرا ورؤسای آن عضو شورای عالی استاندارد می‌باشند و دو نفر کارشناس به پیشنهاد مدیر کل استاندارد و حکم استاندار تشکیل خواهد شد. وظایف و اختیارات این شورا به تصویب شورای عالی استاندارد می‌رسد.

بند «۵» با توجه به اینکه مطابق اصل ۱۲۶ قانون اساسی مسئولیت امور اداری و استخدامی کشور برعهده رئیس‌جمهور می‌باشد، مغایر این اصل از قانون اساسی محسوب می‌شود. در این رابطه اگرچه قید «رعایت قوانین مربوط» وجود دارد، لکن با توجه به اینکه چنین موضوعی با مسئولیت رئیس‌جمهور در این خصوص منافات دارد مغایرت مذکور همچنان باقی است.

۴. در بند «۶» این ماده، تصویب مقررات مالی، اداری و استخدامی سازمان توسط شورای عالی استاندارد با توجه به ترکیب اعضای این شورا که متشکل از اعضای غیر وزیر است مغایر اصل ۱۳۸ قانون اساسی محسوب می‌شود.

۵. تصویب وظایف و اختیارات «شورای استاندارد استان» توسط شورای عالی استاندارد در بند «۸» این ماده، بدون ارائه هیچ‌گونه چارچوب و محدوده مشخصی، به دلیل اینکه تعیین وظایف دستگاه‌های اجرایی ماهیت تقنینی دارد مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۶. تصویب تعرفه‌های ارائه خدمات سازمان، توسط شورای عالی استاندارد در بند «۹» با توجه به اینکه هیچ‌گونه ضوابطی در این خصوص ارائه نداده است مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی محسوب می‌شود.

۷. در بند «۱۰» این ماده تصویب بودجه سازمان در صلاحیت شورای عالی استاندارد قرار داده شده است. حکم مزبور از این جهت که آیا نافی درج بودجه این سازمان در بودجه سالانه کل کشور و تصویب آن از سوی مجلس شورای اسلامی هست یا خیر ابهام دارد.

۸. ذیل بند «۱۰» این ماده مبنی بر تلقی تصویب درآمد و هزینه سازمان توسط شورای عالی استاندارد به عنوان مفاصا حساب، از جهت اینکه نافی نظارت و ارائه

گزارش تفریغ از سوی دیوان محاسبات کشور می‌باشد یا خیر واجد ابهام است.

۹. در بند «۱۴» اتخاذ تصمیم شورای عالی استاندارد درباره تفویض قسمتی از اختیارات اجرائی سازمان به سازمان های دولتی و غیردولتی دیگر، به جهت اینکه این وظائف از سوی قانون‌گذار به سازمان استاندار محول شده است، تفویض قانون‌گذاری محسوب شده و لذا مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی می‌باشد.

ماده (۳۷) - ابهام

مسئله‌ای که درخصوص انتصاب رئیس سازمان وجود دارد، مربوط به اختیار رئیس جمهور در تعیین رئیس سازمان می‌باشد. بدین صورت که معلوم نیست رئیس جمهور ملزم به تعیین مقام مزبور می‌باشد یا خیر.

ماده (۳۸) - ابهام

مطابق این ماده رئیس سازمان استاندارد هم‌تراز وزراء و معاونین رئیس‌جمهور قلمداد شده است. نکته‌ای که در این رابطه وجود دارد این است که معلوم نیست این هم‌ترازی صرفاً ناظر به پرداخت حقوق و مزایاست و یا اینکه احکام دیگری که ناظر به این مقامات است نیز درخصوص رئیس سازمان جاری خواهد بود.

ماده (۳۹) - مغایرت با اصل ۸۵

۱. در بند (۱) این ماده، عزل و نصب مدیران و کارکنان مطابق آئین‌نامه‌های مربوط دانسته شده است. در این خصوص باتوجه به اینکه ضوابط مربوط به عزل و نصب افراد ماهیت تقنینی دارد، محول ساختن آن به آئین‌نامه مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی محسوب می‌شود.

۲) بندهای «۲»، «۴»، «۵»، «۷» و «۸» مبنیاً بر ایرادات وارده به بندهای «۱» و «۲»،

«۹» و «۶» ماده (۳۶) واجد ایراد است.

ماده (۴۰) - مغایرت با اصل ۱۳۸

در این ماده رئیس سازمان ملی استاندارد عضو برخی از شوراهای اجرایی قلمداد شده است. مسئله‌ای که در این رابطه وجود دارد این است که تعیین اعضای برخی از این شوراها به موجب مصوبه مجلس نیست و لذا ورود مجلس در این خصوص دخالت در صلاحیت مراجع دیگر مانند شورای عالی انقلاب فرهنگی محسوب می‌شود. البته لازم به ذکر است که هم‌اکنون مطابق تبصره «۳» ماده (۱۹) قانون فعلی (الحاقی ۱۳۷۶/۳/۱۳)^(۱) رئیس مؤسسه استاندارد عضو این شوراها شناخته شده است.

این شوراها بدین قرارند:

۱. شورای پژوهش‌های علمی کشور: این شورا به موجب ماده (۴) قانون اصلاح قانون تأسیس وزارت علوم و آموزش عالی (مصوب ۱۳۵۳/۵/۸)^(۲) تأسیس شد. مطابق ذیل این ماده ترکیب اعضای این شورا به موجب مصوبه هیأت وزیران تعیین

۱. تبصره ۳ - رئیس مؤسسه استاندارد عضویت شورای عالی حفاظت محیط زیست، شورای پژوهش‌های علمی کشور، شورای عالی کار، شورای مرکز توسعه صادرات ایران، شورای ساماندهی مبادی ورودی و خروجی مجاز زمینی کشور و شورای عالی نظارت اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران راعهده‌دار خواهد بود.

۲. ماده ۴ - بمنظور تعیین خط مشی اساسی پژوهش‌های علمی و مرتبط ساختن آنها با نیازهای عمرانی و علمی کشور و هماهنگ کردن فعالیتهای پژوهشی مؤسسات علمی و تعیین ضوابط لازم برای کوشش‌های پژوهشی شورائی بنام «شورای پژوهش‌های علمی کشور» با وظایف و ترکیب اعضاء که به پیشنهاد وزارت علوم و آموزش عالی به تصویب هیئت وزیران میرسد در وزارت علوم و آموزش عالی تشکیل می‌شود.

خواهد شد. در این راستا هیأت وزیران در مصوبه مورخ ۱۳۵۴/۳/۳۱ اعضای این شورا را مشخص نمود. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و متعاقب آن تشکیل شورای عالی انقلاب فرهنگی آئین‌نامه شورای پژوهش‌های علمی کشور در تاریخ ۲۳ و ۱۳۶۸/۸/۳۰ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید. به موجب این آئین‌نامه، علاوه بر وظایف این شورا، ترکیب آن نیز مشخص گردید.^(۱) آئین‌نامه مذکور در چندین نوبت نیز توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی اصلاح و اعضای نیز به ترکیب شورای مذکور اضافه می‌گردند. لذا هم‌اکنون ترکیب اعضای شورای پژوهش‌های علمی کشور به موجب مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی تعیین شده

۱. ماده ۵ - اعضاء شورای پژوهش‌های علمی کشور:

- ۱- معاون اول رییس جمهور (رییس شورا)
- ۲- وزیر فرهنگ و آموزش عالی (نایب رییس)
- ۳- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- ۴- مشاور تحقیقاتی رییس جمهور
- ۵- معاون رییس جمهور و رییس سازمان برنامه و بودجه
- ۶- رییس کمیسیون آموزش عالی مجلس شورای اسلامی
- ۷- معاون پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
- ۸- رییس سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی کشور
- ۹- وزیر ذیربط بر حسب مورد بنا به دعوت رییس شورا (با حق رأی)
- ۱۰- ۵ نفر از محققان کشور در رشته‌های مختلف و آشنا به امور برنامه‌ریزی تحقیقات به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی
- ۱۱- یک نفر از محققان دانشگاه آزاد اسلامی به پیشنهاد رییس دانشگاه و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی
- ۱۲- سه نفر از میان رؤسای مراکز تحقیقاتی و مراکز آموزش عالی و رؤسای فرهنگستانها به پیشنهاد وزرای فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تأیید رییس شورای پژوهش‌های علمی کشور.

است و ماده حاضر اصلاح کننده مصوبه این شورا می باشد که از این جهت مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی به نظر می رسد.

۲. شورای مرکز توسعه صادرات ایران: درخصوص این شورا نکته ای که وجود دارد این است که ما هم اکنون شورایی تحت این عنوان نداریم. لازم به توضیح است که به موجب قانون مرکز توسعه صادرات ایران مصوب ۱۳۴۹/۹/۲۹، مرکز توسعه صادرات ایران تأسیس گردید. مطابق ماده (۲) این مصوبه «اساسنامه مرکز از طرف وزارت اقتصاد با مشورت اتاق بازرگانی تهران و اتاق صنایع و معادن ایران تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید»، اساسنامه مذکور ابتدا در تاریخ ۱۳۴۷/۷/۲۲ به تصویب هیأت وزیران رسید و مجدداً در تاریخ ۱۳۴۸/۱۱/۴ اصلاح گردید. براساس ماده (۴) این اساسنامه «شورا» یکی از ارکان مرکز توسعه صادرات شناخته شد و در ماده (۵) همین اساسنامه نیز ترکیب این شورا مشخص گردید.^(۱) اما برخلاف اساسنامه قبلی «مدیر عامل موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران» یکی از اعضای این شورا محسوب نشده است.

۱. ماده ۵ - شوری مرکب از یازده نفر بشرح زیر است :

۱) وزیر اقتصاد که ریاست شوری را خواهد داشت .

۲) رئیس بانک مرکزی ایران یا قائم مقام او

۳) مدیر کل بانک ملی ایران

۴) معاون صنعتی وزارت اقتصاد

۵) معاون بازرگانی وزارت اقتصاد

۶) رئیس اتاق بازرگانی تهران یا یکی از نواب او

۷) رئیس اتاق صنایع و معادن ایران از نواب او

۸) رئیس کل مرکز یا یکی از معاونین او

۹) سه نفر از صاحب نظران و مطلعین در امور اقتصادی صنعتی ، بازرگانی و بانکی بانتخاب وزیر اقتصاد

پس از این مرحله در تاریخ ۱۳۸۳/۴/۲۱ با تصویب اساسنامه سازمان توسعه تجارت ایران مورخ ۱۳۸۳/۴/۲۱ توسط هیأت‌وزیران، سازمان توسعه تجارت ایران از ادغام «مرکز توسعه صادرات ایران» در «مرکز تهیه و توزیع کالا» تشکیل گردید. در اساسنامه مزبور صرفاً شورایی تحت عنوان «شورای سیاست‌گذاری» پیش‌بینی شده است که متشکل از اعضای به جز رئیس سازمان ملی استاندارد است.^(۱)

۳. شورای ساماندهی مبادی ورودی: این شورا به‌موجب «مصوبه شورای عالی اداری به منظور ایجاد هماهنگی میان دستگاه‌های مستقر در مرزهای زمینی و در جهت سازماندهی و تسهیل و تسریع امور حمل و نقل مسافر و کالا در مبادی ورودی و خروجی مجاز زمینی کشور» ایجاد شده است. براساس بند «۱» این مصوبه «به‌منظور تدوین و تنظیم سیاست‌های اجرائی لازم و ایجاد هماهنگی در روش‌های اجرائی مشترک و نظارت بر امور مبادی ورودی و خروجی مجاز زمینی کشور، شورایی متشکل از وزیر راه و ترابری، رئیس سازمان حمل و نقل و پایانه‌های

۱. ماده ۷ - شورای سیاست‌گذاری سازمان مرکب از ۱۱ عضو به شرح زیر است:

- ۱ - وزیر بازرگانی (رییس شورا)
- ۲ - معاون وزیر صنایع و معادن
- ۳ - معاون وزیر جهادکشاورزی
- ۴ - رییس کل سازمان (نایب رییس و دبیر شورا)
- ۵ - رییس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران
- ۶ - رییس اتاق تعاون
- ۷ - سه نفر از افراد صاحب نظر در امور تجارت، صنعت و کشاورزی از بخش خصوصی به پیشنهاد رییس کل و با حکم و زیر بازرگانی.
- ۸ - دو نفر از اساتید دانشگاه در رشته‌های مرتبط با اهداف سازمان به پیشنهاد رییس کل و با حکم و زیر بازرگانی.

کشور، رئیس کل گمرک ایران، معاون ذی‌ربط وزارت اطلاعات، معاون ذی‌ربط وزارت کشور، معاون ذی‌ربط وزارت امور خارجه، معاون ذی‌ربط نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، معاون ذی‌ربط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاون ذی‌ربط وزارت کشاورزی، رئیس سازمان دامپزشکی و معاون ذی‌ربط وزارت پست و تلگراف و تلفن ریاست وزیر راه و ترابری تحت عنوان شورای سازماندهی مبادی ورودی و خروجی مجاز زمینی کشور ... تشکیل می‌گردد» لذا ایجاد و ترکیب این شورا نیز به موجب مصوبه شورای عالی اداری مشخص شده است.

ماده (۴۳) - مغایرت با اصول ۳۶، ۸۵ و ۱۵۸

۱. انتخاب یکی از قضات کمیسیون موضوع این ماده توسط رئیس کل دادگستری استان مغایر صلاحیت های رئیس قوه قضائیه موضوع اصل ۱۵۸ قانون اساسی می باشد.

۲. به موجب ماده حاضر کمیسیون موضوع این ماده صلاحیت دارد با ملاحظه شرایط و امکانات خا طی و دفعات تخلف در صورت احراز جرم مراتب را به مرجع قضائی ارجاع دهد و در غیر این صورت اقدام به تعهد، جریمه، تعطیلی واحد تولیدی و ... نماید. نکته ای که در این رابطه وجود دارد این است که حکم مزبور به کمیسیون اجازه داده مواردی همچون شرایط و امکانات خا طی و دفعات تخلف را در احراز جرم دخالت دهد، درحالیکه اولاً کمیسیون مزبور با توجه به ترکیب آن فاقد صلاحیت قضائی جهت احراز جرم می باشد و ثانیاً معیارهای مذکور (شرایط و امکانات خا طی و دفعات تخلف) نمی تواند در جرم بودن موضوعات مؤثر باشد و لازم است جرائم به صورت قطعی مشخص باشند.

۳. مسئله دیگری که در ارتباط با این ماده وجود دارد این است که اعمال مجازات های مندرج در این ماده توسط کمیسیون مذکور فاقد هرگونه ضابطه و حدود مشخصی است و معلوم نیست این کمیسیون چه مجازات هایی را برای چه تخلفاتی و به چه میزان اعمال می نماید.

۴. براساس ذیل این ماده مواردی که جنبه حقوقی و قضائی دارد متضمن موافقت قاضی عضو قاضی کمیسیون است. این درحالی است که مشخص نیست چه مواردی واجد این جنبه است تا مستلزم موافقت قاضی عضو کمیسیون باشد.

ماده (۴۴) - مغایرت با اصل ۱۵۶

نظیر این ماده و تبصره آن در تبصره های «۴» و «۵» ماده (۹) قانون فعلی^(۱) ذکر شده است، لکن تفاوتی که در این رابطه وجود دارد این است که در تبصره «۵» مذکور، معدوم و یا فروش موارد مورد نظر پس از صدور حکم توقیف از سوی مراجع قضائی صورت می گیرد، درحالیکه در تبصره ماده حاضر این اختیار به

۱. ماده ۹- ...

تبصره ۴ - مؤسسه می تواند علاوه بر اعلام جرم و درخواست تعقیب متخلفین موضوع این ماده از مراجع قضایی، فرآورده های خارج از استاندارد و فاقد علامت استاندارد را از مراکز تولید، تمرکز، توزیع و فروش جمع آوری و توقیف نموده و به منظور جلوگیری از ادامه تولید این گونه فرآورده ها، ابزار، ماشین آلات و وسایل تولید مربوط را موقتاً لاک و مهر نمایند.

تبصره ۵ - فرآورده های موضوع تبصره ۴ این ماده پس از کشف توسط بازرسان و کارشناسان مؤسسه مورد بررسی کارشناسی قرار گرفته و قابلیت مصرف (انسانی یا حیوانی) و یا بهسازی و اصلاح آن و یا استفاده از آن به عنوان مواد اولیه یا ضایعات و یا احتمالاً معدوم نمودن این قبیل فرآورده ها معین گشته و پس از صدور حکم توقیف از سوی مراجع قضایی معدوم و یا به فروش رسیده و وجوه حاصله به حساب خزانه واریز و معادل آن در چارچوب قانون بودجه کل کشور به مصرف توسعه و تجهیز آزمایشگاه های مؤسسه می رسد.

صورت مطلق به سازمان اعطا شده است. لذا باتوجه به اینکه فعالیت‌های مندرج در تبصره این ماده ناظر به حقوق اشخاص می باشد، اعمال آن‌ها بدون حکم مراجع قضائی می تواند منجر به تضییع حقوق اشخاص گردد.

ماده (۴۵) - ابهام

مطابق این ماده هرگاه ارتکاب یکی از جرائم و تخلفات مذکور در این قانون موجب بیماری یا آسیب جسمی یا روحی و یا منجر به مرگ شود مرتکب حسب نتایج حاصله به یکی از مجازات‌های مذکور در این ماده محکوم می شود. درحالیکه براساس تبصره همین ماده در مواردی که عدم اجرای مقررات این قانون منجر به نقص عضو و یا فوت شود به جرم مرتکب مطابق قانون مجازات اسلامی رسیدگی می شود. حال نکته ای که در این خصوص وجود دارد این است که مشخص نیست در غیر موارد نقص عضو و فوت نظیر مواردی که مستلزم دیه یا ارش می باشد، صرفا براساس احکام این ماده عمل می شود یا اینکه در چنین مواردی نیز قانون مجازات اسلامی لازم‌الرعایه است.

ماده (۴۹) - ابهام

اطلاق این ماده در خصوص تکلیف مأموران نیروی انتظامی به همکاری با بازرسان و کارشناسان سازمان بدون هرگونه ضابطه محل تأمل و ابهام است.

ماده (۵۰) - ابهام و مغایرت با اصل ۸۵

۱. باتوجه به اینکه در این مصوبه جرائم و تخلفات از یکدیگر تفکیک نشده اند مشخص نیست ارجاع جرائم و تخلفات موضوع این ماده حسب مورد به محاکم یا کمیسیون موضوع ماده (۴۳) به چه صورت خواهد بود.

۲. تصویب دستورالعمل اجرایی موضوع این ماده توسط شورای عالی استاندارد با توجه به اینکه دستورالعمل مزبور ماهیت آئین نامه ای دارد به دلیل ترکیب شورای مزبور مغایر اصل ۱۳۸ قانون اساسی به نظر می رسد.

ماده (۵۴) - مغایرت با اصل (۳۶)

۱. اختصاص رسیدگی به تخلفات و جرائم کارکنان سازمان در اجرای وظایف مندرج در این مصوبه در کمیسیون موضوع ماده (۴۳) این مصوبه، مغایر اصل ۳۶ قانون اساسی مبنی بر لزوم حکم به مجازات و اجرای آن از طریق دادگاه صالح می باشد. لازم به ذکر است که تصریح ذیل این ماده مبنی بر «بررسی دیگر تخلفها» در محاکم صالحه نیز به نوعی مؤید این است که جرائم صدر ماده (در اجرای وظایف مندرج در این مصوبه) در کمیسیون مذکور رسیدگی می شود.

۲. منظور از «تبانی» مذکور در این ماده مشخص نیست. در صورتی که مقصود از آن جرم باشد، رسیدگی به آن در کمیسیون مزبور مغایر اصل ۳۶ قانون اساسی می باشد.

ماده (۵۶) - مغایرت با اصول ۴۶ و ۴۷

بند «۳» این ماده که درآمدهای حاصل از فروش باقیمانده نمونه کالاها را جزء منابع سازمان تلقی نموده است از جهت اینکه کالاهای مزبور متعلق به اشخاص دیگر می باشد محل تأمل است.

ماده (۵۷) - مغایرت با اصل ۵۲

در صورتی که حکم این ماده به معنای الزام به درج بودجه پیشنهادی سازمان در لایحه بودجه دولت باشد مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی مبنی بر صلاحیت دولت در

تنظیم لوایح بودجه سنواتی می باشد.

ماده (۵۹) - مغایرت با اصل ۷۵

حکم این ماده باتوجه به اینکه منجر به افزایش هزینه های عمومی می گردد و از سوی دیگر پیش بینی اعتبارات لازم در بودجه سالانه تأمین کننده بار مالی مزبور محسوب نمی شود، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی می باشد.

لایحه تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی

مقدمه

«لایحه تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی» که پس از اعلام وصول در تاریخ ۱۳/۱۰/۱۳۹۴ در جلسه علنی مورخ ۲۸/۲/۱۳۹۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی تصویب شد، در راستای اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شده است. در این گزارش به بررسی این مصوبه می‌پردازیم. اما پیش از ورود به بررسی مباحث اشاره به دو نکته مفید به نظر می‌رسد:

اول- هم‌اکنون درخصوص موضوع مصوبه حاضر «قانون تأسیس و اداره مدارس، مراکز آموزشی و مراکز پرورشی غیردولتی مصوب ۱۳۶۷/۷/۱۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی (اصلاحی ۱۳۸۷/۵/۶) حاکم می‌باشد. این قانون ابتدا تحت عنوان «قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی» در تاریخ ۱۳۶۷/۳/۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و بند «د» ماده (۳) آن نیز که مورد ایراد شورای نگهبان بوده در جلسه مورخ ۱۳۶۷/۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسیده است. متعاقب این قانون، «قانون اصلاح قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی» در تاریخ ۱۳۸۷/۵/۶ به صورت آزمایشی و برای مدت ۵ سال به تصویب کمیسیون مجلس شورای اسلامی رسید. قانون اصلاحی اخیر علاوه بر اصلاح عنوان قانون، بخش زیادی از قانون مصوب ۱۳۶۷ را مورد اصلاح و بازنگری قرار داد. قانون آزمایشی مزبور به موجب «قانون تمدید مهلت اجرای

آزمایشی قانون اصلاح قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی» (مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۱۸) برای مدت یکسال تمدید شد. در تاریخ ۱۳۹۳/۵/۱۸ نیز مجدداً «لایحه قانون تمدید مهلت اجرای آزمایشی از سوی دولت به مجلس» ارائه گردید که مجلس در بررسی این لایحه علاوه بر اینکه قانون مزبور را به صورت دائمی تصویب نمود مواد متعددی نیز به آن الحاق کرد و از همین رو، مصوبه مجلس در این باره از سوی شورای نگهبان مغایر اصل ۷۴ قانون اساسی شناخته شد. حال دولت در این مرتبه لایحه‌ای تحت عنوان «لایحه تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی» به مجلس ارسال نموده است که در واقع به منظور رفع ایراد پیشین شورا نسبت به مصوبه مجلس می‌باشد و براساس آن قوانین سابق و از جمله قانون آزمایشی که پیش‌تر مدت اجرای آزمایشی آن خاتمه یافته است نسخ شده‌اند.

دوم- نکته دیگری که در ارتباط با این مصوبه وجود دارد این است که اگرچه ضوابط مربوط به تأسیس مدارس و مراکز آموزشی غیردولتی در مصوبه حاضر بیان شده است، لکن یکی از مسائل مهمی که در این رابطه مطرح می‌باشد، میزان و حدود تشکیل این مدارس و جایگزینی آنها با مدارس دولتی می‌باشد که در این مصوبه بدان پرداخته نشده است. اهمیت این موضوع را می‌توان از بیانات اخیر مقام معظم رهبری در دیدار معلمان و فرهنگیان (مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۳) نیز مشاهده نمود.^(۱)

۱. «یک مطلب هم راجع به این مسائل مدارس موجود خودمان عرض بکنم. خب حالا [اینکه] مسئله آموزش و پرورش طبق قانون اساسی و آن چنان که انسان درست فکر می‌کند می‌فهمد، یک مسئله حاکمیتی است، معنایش این نیست که حتماً همه بارش باید بر دوش دولت باشد؛ لکن دولت باید در

شرح و بررسی

ماده (۱) - نکته و تذکر

۱. سازمان مدارس و مراکز غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی» پیش‌تر به موجب «قانون آزمایشی اصلاح قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۱۳۶۷/۳/۵» (مصوب ۱۳۸۷/۵/۶) ایجاد شده است و لذا واجد بار مالی جدیدی نیست.

۲. در ابتدای تبصره «۱» این ماده، باتوجه به اینکه در ماده (۱) به ایجاد «سازمان مدارس و مراکز غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی» اشاره شده است، عبارت «اصلاح اساسنامه» باید به عبارت «اساسنامه» اصلاح شود.

ماده (۲) - مغایرت با اصول ۵۷ و ۸۵ و نکته

۱. حکم تبصره «۲» این ماده، مبنی بر صدور مجوز مهدکودک‌ها در سازمان بهزیستی کل کشور، از جهت ورود به حوزه مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و مغایرت با آن‌ها، مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی است. توضیح آنکه مطابق تبصره «۱» و «۲» این ماده بین «مرکز آموزش پیش‌دبستانی» و «مهدکودک» تفکیک صورت گرفته است. در تبصره «۱» صدور مجوز جهت «مراکز آموزش پیش‌دبستانی» به وزارت آموزش و پرورش سپرده شده است و

→

مسئله آموزش و پرورش نقش‌آفرینی کند. اینکه ما مدارس دولتی را مدام تبدیل کنیم به غیرانتفاعی، معلوم نیست خیلی این یک کار پخته‌درستی باشد؛ حالا اسمش مدارس غیرانتفاعی است اما بعضی از این‌ها مدارس انتفاعی است، نه غیرانتفاعی؛ با آن شهریه‌های کذایی که شنیده‌ام از بعضی‌ها می‌گیرند. سطح مدارس دولتی را بالا ببریم تا رغبت خانواده‌ها به این مدارس بیشتر بشود.»

در تبصره «۲» ارائه مجوز و برنامه «مهدکودک‌ها» به سازمان بهزیستی کشور داده شده است.

ازسوی دیگر شورای عالی انقلاب فرهنگی به موجب بند «۶» «مصوبه ۴۲۲ مورخ ۱۳۷۷/۴/۱۶» با موضوع «بازنگری مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی درخصوص امور آموزشی و پرورشی»، مقرر نموده «کلیه مسائل آموزش پیش‌دبستانی در شورای عالی آموزش و پرورش مطرح شود» و بر همین اساس، شورای عالی آموزش و پرورش نیز در «مصوبه جلسه ۶۹۹ مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۱۸» «اساسنامه دوره پیش‌دبستانی» را در هفت ماده تصویب نمود. در مقدمه این مصوبه، به استناد تبصره ماده (۹) قانون فعلی «کودکستان‌ها» را نیز مشمول «مراکز آموزش پیش‌دبستانی» دانسته است و در ماده (۱) آن، دوره پیش‌دبستانی «دوره دوساله‌ای» تعریف شده است که «کودکان گروه سنی ۴ تا ۶ سال را تحت پوشش برنامه‌های تربیتی قرار می‌دهد.» در تبصره «۱» ماده (۴) این مصوبه نیز بیان شده است: «دوره پیش‌دبستانی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی با اخذ مجوز از وزارت آموزش و پرورش تشکیل می‌شود. تأسیس این‌گونه مراکز قبل از اخذ مجوز از وزارت آموزش و پرورش ممنوع می‌باشد.»

بنابراین در احکام فوق که براساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی مبنی بر طرح کلیه مسائل آموزش پیش‌دبستانی در شورای عالی آموزش و پرورش به تصویب رسیده است، کودکستان‌ها نیز مشمول مراکز آموزش پیش‌دبستانی قرار گرفته‌اند و صدور مجوز آن‌ها در صلاحیت آموزش و پرورش قرار گرفته است. حال در صورتی که مقصود از «مهدکودک‌ها» اعم از «کودکستان‌ها» باشد، تبصره «۲» ماده حاضر به دلیل اینکه بند «۶» «مصوبه ۴۲۲ مورخ ۱۳۷۷/۴/۱۶» شورای

عالی انقلاب فرهنگی مقرر نموده «کلیه مسائل آموزش پیش دبستانی در شورای عالی آموزش و پرورش مطرح شود» و این شورا نیز مقرر داشته صدور مجوز کودکانها توسط آموزش و پرورش صورت بگیرد، مخالف مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی محسوب شده و در نتیجه مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی می باشد.

۲. فارغ از ایراد فوق، تبصره «۲» این ماده که به طور مطلق و بدون هیچ ضابطه‌ای، اختیار صدور مجوز مهدکودکها را به سازمان بهزیستی کل کشور داده است، تفویض قانون گذاری بوده و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۳. نکته: ماده (۵) «مصوبه ۴۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی» مصوب ۱۳۸۰/۵/۲۳ مقرر داشته است: «صدور مجوز فعالیت های آموزشی آزاد در قالب دوره های فراگیری مهارت، حرفه و رشته معینی براساس استانداردهای مهارت آموزشی مشاغل تحت عنوان آموزشگاه های فنی و حرفه ای آزاد و نظارت بر آنها از وظایف و اختیارات وزارت کار و امور اجتماعی (سازمان فنی و حرفه ای کشور) می باشد.»

ماده (۴) - ابهام، مغایرت با اصل ۶۰ و تذکر

۱. نکته: باتوجه به اینکه مطابق تبصره «۲» ماده (۵) همین مصوبه، کلیه مصوبات «شورای سیاست گذاری، برنامه ریزی و نظارت مرکزی» پس از تأیید وزیر آموزش و پرورش قابل اجرا است، عضویت نماینده کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی و همچنین دو نماینده از مؤسسان مدارس غیردولتی و یک نفر از مؤسسان مراکز غیردولتی در این شورا فاقد ایراد به نظر می رسد.

۲. در جزء «ج» بند «۱» این ماده، نحوه انتخاب «نماینده کمیسیون آموزش،

تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی» ابهام دارد و معلوم نیست که «مجلس شورای اسلامی» وی را انتخاب می‌کند یا «کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری».

۳. حکم جزء «ج» بند «۲» این ماده، مبنی بر عضویت با حق رأی «دو نماینده از مؤسسان غیردولتی و نماینده مراکز غیردولتی» در «شورای نظارت استان»، با توجه به وظایف اجرایی پیش‌بینی شده برای این شورا در این قانون (بند «ج» و تبصره «۴» ماده «۵»، ماده «۶»، ماده «۱۶»، تبصره ماده «۳۱»، تبصره «۱» ماده «۳۵» و ماده «۳۶»)، مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی است.

لازم به ذکر است که تأیید مصوبات «شورای نظارت استان» توسط وزیر و یا مقامات اجرایی دیگری پیش‌بینی نشده است و مصوبات و تصمیمات و آرای آن، علی‌القاعده با اکثریت اعضای حاضر تصویب و اجرایی می‌شود که این امر موجب دخالت افراد خارج از قوه مجریه در امور اجرایی شده و لذا مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی است.

شورای نگهبان در بند «۲» اظهار نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۷۱۶۲ مورخ ۱۳۸۷/۳/۵ در خصوص «لایحه اصلاح قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۱۳۶۷/۳/۵ و الحاق موادی به آن» نیز ماده متناظر این ماده را که افراد خارج از قوه مجریه را عضو شورای نظارت استان قرار داده بود، «به دلیل اجرایی بودن وظایف محوله به شوراها مذکور»، مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی دانسته بود.

۴. تذکر: در تبصره «۲» این ماده، تکلیف نحوه تعیین نمایندگان مذکور در جزء «ج» بند «۲» این ماده در صورت تشکیل نشدن «شورای هماهنگی مؤسسان» مشخص شده است ولی در خصوص نحوه تعیین همین نمایندگان در جزء «د»

بند «۱» این ماده در صورت تشکیل نشدن «شورای هماهنگی مؤسسان» تعیین تکلیف نشده است؛ لذا در ذیل تبصره (۲) این ماده، عبارت «نمایندگان مذکور در جزء «ج» بند «۲» این ماده» باید به عبارت «نمایندگان مذکور در جزء «د» بند «۱» و جزء «ج» بند «۲» این ماده» اصلاح شود.

ضمناً نسبت بین «شورای هماهنگی مؤسسان کشوری» مذکور در تبصره «۲» این ماده و «شورای هماهنگی مؤسسان» مذکور در جزء «د» بند «۱» و جزء «ج» بند «۲» این ماده معلوم نیست. همچنین از آنجاکه در مواد بعدی این مصوبه هم صرفاً از «شورای هماهنگی مؤسسان» نام برده شده است، باید برای جلوگیری از ابهام، در تبصره «۲» این ماده عبارت «شورای هماهنگی مؤسسان کشوری» به عبارت «شورای هماهنگی مؤسسان» اصلاح شود.

ماده (۵) - ابهام، مغایرت با اصل ۷۵ و نکته

۱. در بند «خ» این ماده، «طراحی و راه اندازی سامانه ثبت شکایات و تخلفات از عملکرد مدارس و مراکز مربوطه» که در لایحه دولت نبوده است، از آنجاکه به افزایش هزینه عمومی می انجامد و طریق تأمین هزینه جدید نیز معلوم نشده است، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

۲. مطابق تبصره «۴» این ماده «شورای سیاستگذاری، برنامه ریزی و نظارت مرکزی» می تواند بخشی از وظایف خود را به شورای نظارت استان، شهرستان و منطقه تفویض کند. مسئله ای که ناظر به این حکم وجود دارد این است که مطابق تبصره «۲» همین ماده اجرای مصوبات شورای مرکزی منوط به تأیید وزیر بود. حال ابهامی که در این رابطه وجود دارد این است که آیا در صورتی که این صلاحیت ها نظیر تهیه و تصویب دستورالعمل های مورد نیاز جهت اجرای

این قانون (بند الف) و تهیه و تدوین الگوی تعیین شهریه، به شوراهای نظارت استان تفویض شود، اجرای این دستورالعمل‌ها و یا الگوها منوط به موافقت وزیر خواهد بود یا خیر؟ در صورتی که حکم مزبور به معنای عدم نیاز به موافقت مزبور باشد، با توجه به ترکیب شوراهای نظارت استان و ...، این امر مغایر اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی محسوب می‌شود.

۳. نکته: در بند «۲» ماده (۵) قانون فعلی که متناظر بند «ب» ماده (۵) این مصوبه است، طریق تأیید صلاحیت متقاضیان تأسیس مدرسه یا مرکز غیردولتی، علاوه بر «استعلام از مراجع قانونی ذی‌ربط»، «تحقیق و بررسی» نیز دانسته شده است اما در مصوبه حاضر، «تحقیق و بررسی» حذف شده است.

ماده (۶) - مغایرت با اصول ۳۴، ۱۷۳ و ۶۰ و ابهام

۱. در خصوص عبارت ذیل این ماده که مقرر می‌دارد: «در صورت اعتراض متقاضیان به تصمیمات این شوراها، موضوع به شورای بالاتر ارجاع می‌گردد»، باید گفت اگرچه مفاد آن در قانون آزمایشی فعلی هم وجود دارد، لکن این ابهام وجود دارد که آیا می‌توان از این تصمیمات به مراجع قضایی شکایت کرد یا نه؟ با رجوع به ماده (۳۶) مصوبه، مشخص می‌شود که صرفاً از تصمیمات «شورای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی» می‌توان در «دیوان عدالت اداری» شکایت کرد و به تصمیمات شوراهای نظارت استانی، شهرستانی، منطقه‌ای و ناحیه‌ای صرفاً می‌توان در «شورای بالاتر» اعتراض کرد؛ لذا عبارت ذیل این ماده، از جهت تضییق حق دادخواهی و صلاحیت دیوان عدالت اداری مغایر اصول ۳۴ و ۱۷۳ قانون اساسی است.

۲. حکم تبصره این ماده مبنی بر متناظر بودن ترکیب اعضای شوراهای نظارت

شهرستان، منطقه و ناحیه با ترکیب اعضای شورای نظارت استانی، با عنایت به ایراد وارده به ترکیب اعضای این شورا از جهت دخالت افراد خارج از قوه مجریه در امور اجرایی، مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی است.

ذکر این نکته لازم است که شورای نگهبان در بند «۲» نظریه شماره ۸۷/۳۰/۲۷۱۶۲ مورخ ۱۳۸۷/۳/۵ خود درخصوص «لایحه اصلاح قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۱۳۶۷/۳/۵ و الحاق موادی به آن» نیز ماده متناظر این تبصره را که ترکیب اعضای شوراهای نظارت شهرستان و منطقه را متناظر ترکیب اعضای شورای نظارت استان قرار داده بود، «به دلیل اجرایی بودن وظایف محوله به شوراهای مذکور»، مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی دانسته بود.

۳. در تبصره این ماده، عبارت «شورای نظارت ناحیه» ابهام دارد؛ چراکه در ماده (۳) مصوبه به تشکیل شوراهای نظارت «استانی، شهرستانی و منطقه‌ای» اشاره شده است و از تشکیل «شورای نظارت ناحیه» سخنی به میان نیامده است و در سایر مواد مصوبه هم غالباً از شوراهای نظارت «استانی، شهرستانی و منطقه‌ای» نام برده شده و احکامی بر آنها بار شده است.

ماده (۸) - نکته و مغایرت با اصل ۱۳

۱. به موجب بند «ح» این ماده، شرط «تأهل برای مردان» به شروط لازم «متقاضیان تأسیس مدرسه یا مرکز آموزشی و پرورشی غیردولتی»، نسبت به قانون فعلی، افزوده شده است. در این خصوص این مسئله وجود دارد که این شرط صرفاً برای «مردان» در نظر گرفته شده است.

۲. نکته: تبصره «۲» این ماده نسبت به تبصره «۲» ماده (۸) قانون که متناظر آن است، تغییر عبارتی و محتوایی بسیاری کرده است ولی دو تغییر عمده به وجود

آمده است؛ یکی آنکه عبارت ذیل تبصره «۲» ماده (۸) قانون فعلی^(۱) درخصوص مدارس اقلیت‌های دینی که مقرر می‌دارد: «این مدارس فقط مجاز به ثبت‌نام از دانش‌آموزان اقلیت‌های دینی هستند»، حذف شده است و تغییر دیگر آنکه در تبصره «۲» ماده (۸) قانون فعلی، اقلیت‌های دینی صرفاً مجاز به تأسیس «مدرسه» هستند ولی بنابر تبصره «۲» ماده حاضر، باتوجه به عدم تقید، این اقلیت‌ها علاوه بر مدرسه، مجاز به تأسیس «مراکز آموزشی و پرورشی» نیز می‌شوند که این تغییرات از جهت مغایرت با اصل ۱۳ قانون اساسی محل تأمل است.

ذکر این نکته لازم است که شورای نگهبان در بند «۴» نظریه شماره ۸۷/۳۰/۲۷۱۶۲ مورخ ۱۳۸۷/۳/۵ خود درخصوص «لایحه اصلاح قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۱۳۶۷/۳/۵ و الحاق موادی به آن» بیان کرده بود: «اطلاق تبصره (۲) ماده (۱۰) [۸]^(۲)، مغایر اصل ۱۳ قانون اساسی می‌باشد و نیز اطلاق اجازه تأسیس مراکز مذکور، خلاف موازین شرع شناخته شد» که مجلس برای رفع این ایراد، تبصره مذکور را به صورتی که در قانون فعلی آمده است اصلاح نمود.

ماده (۹) - مغایرت با اصول ۸۵ و ۵۲ و نکته

۱. صدر تبصره «۱» این ماده که به‌طور مطلق و بدون هیچ ضابطه‌ای، اختیار

۱. تبصره ۲ - مؤسسان مدارس اقلیت‌های دینی شناخته‌شده موضوع این قانون توسط مراجع رسمی مذهبی آنان که تابع و مقیم کشور هستند یا نمایندگان مورد تأیید ایشان باشند، به وزارت آموزش و پرورش معرفی می‌شوند. این مدارس فقط مجاز به ثبت‌نام از دانش‌آموزان اقلیت‌های دینی هستند.

۲. تبصره ۲ پیش از اصلاح توسط مجلس شورای اسلامی به دلیل ایراد شورای نگهبان:

مؤسسان مدارس و مراکز غیردولتی اقلیت‌های دینی شناخته‌شده در قانون اساسی توسط مراجع رسمی دینی آنان که تابع و مقیم کشور هستند یا نمایندگان مورد تأیید ایشان به وزارت آموزش و پرورش معرفی می‌شوند. این مدارس و مراکز فقط مجاز به ارائه خدمات آموزشی و پرورشی به دانش‌آموزان اقلیت‌های دینی هستند.

دریافت کردن یا دریافت نکردن مبلغی از متقاضیان تأسیس مدارس یا مراکز را به وزارت آموزش و پرورش داده است، تفویض قانون گذاری بوده و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است. ذکر این نکته لازم است که در لایحه دولت، جهت دریافت مبلغ مذکور در این تبصره، معیار «گسترده‌گی مدرسه و مرکز» در نظر گرفته شده بود.

۲. در ذیل تبصره «۱» این ماده، محل هزینه کرد وجوه واریزی از «بررسی تقاضاهای تأسیس» در لایحه دولت، به «نظارت و توسعه مشارکت در مناطق محروم» تغییر کرده است که این امر از جهت محدود کردن اختیار دولت در تهیه لایحه بودجه، مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی است.

۳. نکته: تعریف «درآمد اختصاصی ملی» در جزء «۳» بند «الف» تبصره «۲» «قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران»^(۱) مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۰ ذکر شده بود.

ماده (۱۰) - مغایرت با اصل ۱۳۸

در تبصره «۱» این ماده، تدوین و ابلاغ دستورالعمل اجرای این ماده توسط «بانک مرکزی» به دلیل اینکه دستورالعمل مزبور ماهیت آئین نامه اجرایی این ماده را دارد مغایر اصل ۱۳۸ قانون اساسی است.

ماده (۱۱) - نکته

این ماده در لایحه دولت وجود داشته و لذا از این حیث مغایرتی با اصل ۷۵ قانون اساسی ندارد.

۱. ۳- درآمدهای عمومی و اختصاصی ملی درآمدهایی است که به موجب قانون، وصول و به خزانه داری کل واریز می شود تا بر اجرای طرح های ملی و هزینه های جاری دستگاه های اجرایی ملی و جبران کمبود اعتبار احتمالی استان ها و ایجاد تعادل های منطقه ای به مصرف برسد.

ماده (۱۳) - نکته

این ماده نیز در لایحه دولت وجود داشته و لذا از این حیث مغایرتی با اصل ۷۵ قانون اساسی ندارد.

ماده (۱۴) - ابهام

در این ماده، تفاوت «کمک‌های دریافتی از ... نهادها و سازمان‌های غیردولتی» در بند «ب» و «کمک‌های دریافتی از سازمان‌ها و نهادهای غیردولتی» در بند «ت» مشخص نیست و واجد ابهام است.

ماده (۱۹) - مغایرت با اصل ۷۵

در این ماده، «مراکز غیردولتی» علاوه بر «مدارس غیردولتی»، از کلیه تخفیفات، ترجیحات و معافیت‌های مالیاتی و عوارض همانند مدارس دولتی برخوردار شده‌اند، از آنجاکه «مراکز غیردولتی»، در لایحه دولت ذکر نشده و از طرف دیگر، در ماده (۱۹) قانون فعلی نیز که متناظر این ماده مصوبه است، صرفاً «مدارس غیردولتی» از این امتیاز برخوردار بوده‌اند (و نه مراکز)، و این امر به تقلیل درآمد عمومی می‌انجامد و طریق جبران کاهش این درآمد نیز معلوم نشده است، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

برطبق ماده (۲) مصوبه، مدرسه غیردولتی و مرکز پرورشی و مرکز آموزشی غیردولتی به صورت تفکیک‌شده تعریف شده‌اند که بیانگر مجزا بودن «مدارس غیردولتی» و «مراکز غیردولتی» است.

ذکر این نکته لازم است که شورای نگهبان در بند «۹» اظهارنظر شماره ۸۷/۳۰/۲۷۱۶۲ مورخ ۱۳۸۷/۳/۵ درخصوص «لایحه اصلاح قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۱۳۶۷/۳/۵ و الحاق موادی به آن»، ماده متناظر این ماده را به دلیل

افزودن «مراکز پرورشی و آموزشی غیردولتی» به لایحه دولت که صرفاً «مدارس غیردولتی» را شامل می‌شد، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی اعلام کرده بود که مجلس برای رفع این ایراد، ماده (۱۹) قانون^(۱) را به شکل فعلی تصویب کرد.

ماده (۲۰) - مغایرت با اصول ۵۳، ۸۵ و ۵۲

۱. تبصره «۱» این ماده که «نحوه دریافت و هزینه‌کرد» وجوه موضوع این ماده را برطبق «دستورالعمل» مصوب «شورای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی» دانسته است، مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی مبنی بر لزوم انجام کلیه دریافت‌ها و پرداخت‌ها به موجب قانون است.

۲. تبصره «۳» این ماده که تشخیص «مراکز آموزشی غیردولتی پردرآمد» را جهت اخذ ده درصد درآمدشان، به‌طور مطلق و بدون هیچ ضابطه‌ای به «شورای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی» واگذار کرده است، تفویض قانون‌گذاری بوده و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۳. تبصره «۳» این ماده که در لایحه دولت نبوده است، از جهت محدودکردن اختیار دولت در تهیه لایحه بودجه، مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی است.

ماده (۲۱) - مغایرت با اصل ۸۵، ابهام و تذکر

۱. در ذیل بند «ب» تعیین شرایط مدیر مرکز آموزشی و پرورشی به‌صراحت به شورای عالی آموزش و پرورش واگذار شده است که به دلیل ماهیت تقنینی آن تفویض قانون‌گذاری بوده و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۱. ماده ۱۹ - مدارس غیردولتی در برخورداری از تخفیفات، ترجیحات و کلیه معافیت‌های مالیاتی و عوارض در حکم مدارس دولتی هستند.

لازم به ذکر است که هم‌اکنون در تبصره «۲» ماده (۲۱) قانون فعلی، با عبارت «مدیر مرکز پرورشی لازم است حداقل پنج سال سابقه آموزشی یا پرورشی داشته باشد»، به نوعی شرط اختصاصی مدیر مرکز پرورشی در خود قانون تعیین شده است که این امر، تقنینی بودن این موضوع را نشان می‌دهد.

همچنین ذکر این نکته لازم است که شورای نگهبان در بند «۱۰» نظریه شماره ۸۷/۳۰/۲۷۱۶۲ مورخ ۱۳۸۷/۳/۵ خود در خصوص «لایحه اصلاح قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۱۳۶۷/۳/۵ و الحاق موادی به آن»، ماده متناظر ماده موضوع این بند را که «سایر شرایط مدیر مرکز پرورشی یا آموزشی را مطابق مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش» دانسته بود، «به دلیل تقنینی بودن مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش» مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی اعلام کرده بود که مجلس برای رفع این ایراد، عبارت مذکور را حذف کرد.

۲. در تبصره «۱» این ماده، بر لزوم «برخورداری از حسن شهرت» برای اقلیت‌های دینی مدیر مدرسه و مرکز آموزشی و پرورشی غیردولتی تصریح نشده و صرفاً متجاهر نبودن به نقض احکام اسلامی در انظار عمومی شرط دانسته شده است و لذا این تبصره از جهت شرط بودن یا شرط نبودن «برخورداری از حسن شهرت» برای اقلیت‌های دینی مدیر مدرسه و مرکز آموزشی و پرورشی غیردولتی ابهام دارد؛ به‌ویژه آنکه در تبصره «۲» ماده (۸) مصوبه که در خصوص اقلیت‌های دینی متقاضی تأسیس مدرسه یا مرکز آموزشی و پرورشی غیردولتی، متناظر این تبصره است، بر لزوم «برخورداری از حسن شهرت» تصریح شده است.

۳. تذکر: در ذیل بند «ب» ماده (۲۱)، واژه «اختصاصی» باید بعد از واژه

«شرایط» در عبارت «شرایط مدیر مرکز آموزشی و پرورشی» افزوده شود؛ چراکه در غیر این صورت معنی عبارت آن می‌شود که کلیه شرایط مدیر مرکز آموزشی و یا پرورشی، اعم از شرایط عمومی و شرایط اختصاصی، در شورای عالی آموزش و پرورش تعیین می‌شود و حال آنکه شرایط عمومی مدیر مرکز آموزشی و پرورشی غیردولتی براساس بند «الف» ماده (۲۱) تعیین شده است و تعیین دوباره آن در شورای عالی آموزش و پرورش معنی ندارد.

ماده (۲۵) - مغایرت با اصل ۷۵ و تذکر

۱. درخصوص تبصره «۱» این ماده باید گفت که با توجه به اینکه از یک طرف، این موضوع در لایحه دولت به صورت «اختیار» دولت آمده است، نه «تکلیف» آن و از طرف دیگر، در تبصره «۱» ماده (۲۲) قانون فعلی هم، اولاً، عمل به این حکم، «اختیار» دولت است و نه «تکلیف» آن و ثانیاً، این اختیار هم صرفاً درخصوص پرداخت بخشی از حق بیمه سهم «کارکنان» غیررسمی مدارس غیردولتی است و نه سهم «مؤسس» آنها؛ لذا حکم مقرر در تبصره «۱» این ماده به افزایش هزینه عمومی می‌انجامد و از آنجاکه طریق تأمین هزینه جدید نیز معلوم نشده است، مغایرت اصل ۷۵ قانون اساسی است.

ذکر این نکته لازم است که برطبق ماده (۱۳) مصوبه، «دولت» منابع و اعتبارات «صندوق حمایت از توسعه مدارس غیردولتی» را تأمین می‌کند.

۲. تذکر: در تبصره «۱» این ماده، عبارت «صندوق توسعه مدارس غیردولتی» باید به عبارت «صندوق حمایت از توسعه مدارس غیردولتی» اصلاح شود.

ماده (۲۶) - مغایرت با اصل ۸۵ و ابهام

در این ماده، تعیین «حقوق و مزایای کارکنان غیررسمی و رسمی غیرموظف»

امری تقنینی است و لذا واگذاری آن به آیین‌نامه، تفویض قانون‌گذاری بوده و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

ذکر این نکته لازم است که شورای نگهبان در بند «۱۳» نظریه شماره ۸۷/۳۰/۲۷۱۶۲ مورخ ۱۳۸۷/۳/۵ خود درخصوص «لایحه اصلاح قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۱۳۶۷/۳/۵ و الحاق موادی به آن»، ماده متناظر این ماده را که تعیین حقوق و مزایای کارکنان غیررسمی مدارس غیردولتی را به موجب «آیین‌نامه مصوب هیئت‌وزیران» دانسته بود، به دلیل «تفویض تعیین حقوق و مزایای کارکنان به آیین‌نامه» مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی اعلام کرده بود که مجلس برای رفع این ایراد، ماده (۲۶) قانون^(۱) را به شکل فعلی تصویب کرد.

۲. نکته دیگری که درخصوص این ماده وجود دارد این است که در این ماده «کارکنان غیررسمی و رسمی غیرموظف» به صورت مطلق ذکر شده است و مشخص نیست این کارکنان صرفاً ناظر به مدارس و مراکز غیردولتی می‌باشند و یا به عنوان مثال کارکنان مراجع دیگر مذکور در این قانون نظیر «سازمان مدارس و مراکز غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی» را نیز در بر می‌گیرد.

ماده (۳۲) - نکته

در تبصره «۲» این ماده، اطلاق ملاک عمل قرارداد «لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت» مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران، به ویژه ماده (۴) آن محل تأمل است.

۱. ماده ۲۶- تعیین حقوق و مزایای کارکنان غیررسمی مدارس غیردولتی، مطابق آیین‌نامه‌ای است که توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه و به تصویب مراجع قانونی ذیصلاح می‌رسد.

لازم به ذکر است که سابقاً شورای نگهبان در بند «۹» اظهار نظر شماره ۸۸/۳۰/۳۲۴۴۲ مورخ ۱۳۸۸/۲/۱۹ در خصوص «طرح اصلاح ماده (۱۰۱) قانون شهرداری» این گونه نظر داده بود که «نظر به اینکه قسمت اخیر تبصره (۴)، لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷ را ملاک عمل قرار داده است، عبارت «قطعی و لازم‌الاجراء است» در ماده (۴) لایحه قانونی مذکور خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۱۵۹ قانون اساسی شناخته شد.»

همچنین شورای نگهبان در اظهار نظر دیگری (شماره: ۳۰۳/۹۳/۱۰۲ مورخ ۱۳۹۳/۲/۲) بیان داشته «همانطور که قبلاً طی نظریه‌های متعدد از جمله به موجب نامه شماره ۸۸/۳۰/۳۲۴۴۲ مورخ ۱۳۸۸/۲/۱۹ اعلام شده است، ماده ۴ لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی خلاف شرع می‌باشد، لذا ماده ۶ واجد اشکال شرعی است.»

ماده (۳۵) - تذکر

«قانون رسیدگی به تخلفات اداری» مصوب ۱۳۷۱/۴/۹ آزمایشی یک‌ساله بوده است و با تصویب «قانون رسیدگی به تخلفات اداری» (مصوب ۱۳۷۲/۹/۷) دیگر معتبر نیست؛ لذا در صدر این ماده، عبارت «قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۱/۹/۴» باید به عبارت «قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷» اصلاح شود.

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل مابقی آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود رایانها و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قزنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir